

Julen 1984

ST. OLAV

Innhold

2	«Luther i mitt liv som katolikk» av Finn Thorn	<i>Knut W. Ruyter</i>
6	«Gud, vær mine diktete personer nådig!» Om «Miserere» av Georges Bernanos	<i>Ulf Holmgaard</i>
8	Morgenstjernen	<i>Valerie Walker</i>
10	Nattverd og enhet	<i>Ola Tjørholm</i>
13	Kirkelig fornyelse for 150 år siden	<i>Marit Flagestad</i>
16	Forkynnelse, vær deg selv nok!	<i>Albert Raulin</i>
17	Graffiti og det religiøse språk	<i>Knut W. Ruyter</i>
18	«Et julespill» innsendt av	<i>Per Risholm</i>
20	Litteratur	
22	Annen juledag - Stefanus	<i>Aage Hauken</i>
24	«Det tenkende hjerte» av Etty Hillesum	<i>Hilde E. Rud</i>
26	Exit bluferdigheten	<i>UKJ</i>
28	Replikk til meg selv	<i>Svein Åtland</i>
29	Kongelig utmerkelse til biskop Gran	<i>KAP</i>

OLAV

Advent - komme - hva kommer?

Vi er midt inne i den første måneden av det nye kirkeåret med Julenattens realitet like foran oss og Påskens realitet og mysterium noe lenger fremme.

På en slik tid er det vanlig å gjøre opp status, ordne opp i regnskapet for det år som snarlig rinner ut. Det er lett å finne poster på debetsiden, verre er det å lete frem aktiva!

Uro globalt - i Latin-Amerika, i Midt-Østen, i Asia og i Afrika med hungersnød i tillegg. Indias statsminister Indira Gandhi myrdet. Tusen sikker drept som represalie.

Den polske presten Jerzy Popiełuszko torturert og myrdet av det polske sikkerhetspoliti. Heldigvis ingen gjengjeldelsesaksjoner. Tuvert imot - Kirkens primas i Polen, kardinal Jozef Glemp, som forrettet minnemessen over den myrdede pater, uttalte foran 250.000 sørgende at kanskje var «offeret» av pater Jerzy nødvendig for at polakkene neste gang ikke skal møtes rundt en kiste, men rundt et forhandlingsbord.

Kardinal Glemp representerer forhandlingslinjen, ikke-voldslinjen slik den forfektes av Solidaritetsforkjemper og Nobelprisvinner Lech

Walesa og vår pave Johannes Paul II. Enda en person dukker opp i den mørke desembertid i Norge, årets Nobelprisvinner.

Biskop Desmond Tutu, generalsekretær i Det sør-afrikanske kirkeråd, står nettopp for prinsipper om ikke-vold på kirkelig grunnlag. Han har hele tiden - som paven, kardinal Glemp og Lech Walesa - gitt uttrykk for dialog, for samtaler på kristendommens, fredens og samarbeidets premisser.

På det nye året starter også nye forhandlinger mellom den amerikanske og den sovjet-russiske regjering om nedrustning. Kanskje bør vi likevel ikke fortvile over årsregnskapet.

I sommer var det 40 år siden den allierte invasjonen i Normandie - begynnelsen til slutten på Den annen verdenskrig. Langs mange strender på Normandiekysten finner man kirkegårder med tusenvis av like gravkors i rad og rekke på militært vis. Det gjelder alle nasjoner, men på de amerikanske kirkegårdene finnes ett unntak. Det gjelder falne amerikanere av jodisk ætt - de har Davidsstjernen lysende over navn og personalia.

Ikke skal vi her ta opp spørsmålet om Davidsstjernen på Omahastranden i Normandie og Bellehemstjernen. Vi skal bare vite at Stjernen fremdeles lyser over Betlehem, over Omaha Beach og over der hvor «Jordmor-Matja bor».

Hungersnød i Etiopia.

I lengre tid har presse og kringkasting minnet om at Etiopia er truet av hungersnød etter flere års tørke. Millioner av mennesker er truet av katastrofen, og allerede skal over 200.000, hvorav de fleste barn, ha mistet livet. Mange land har ydet store bidrag for å hindre noden. Ikke minst har de engelske katolikker gått i spissen for hjelpearbeidet.

Regjeringen i Etiopia anslår at det trengs 60.000 tonn matvarer hver måned til årets utgang og også betydelig støtte i hele 1985. I Etiopia samarbeider Den katolske kirke, Det lutherske verdensforbund, Kirkenes verdensforbund og en organisasjon som arbeider for internasjonal utvikling og solidaritet, for å hjelpe folk i de tørkerammede områdene.

CATHOLIC HERALD

Skal Kenya støtte misjon i Skottland?

(PCEA) vil samle inn penger til misjonsarbeide i Skottland. Meningen er å sende bidrag fra lokale menigheter og kirker rundt om i landet til De britiske øyer, noe myndighetene i Kenya neppe vil godta. De mener de innsamlede midlene heller bør brukes i de tørkerammede områdene i Kenya. (NØP)

2 Knut W. Ruyter:

«Luther i mitt liv som katolikk»

Pater Finn Thorns bok «Luther i mitt liv som katolikk» utkom i fjor - i «Lutheråret». St. Olav beklager sterkt at anmeldelsen av denne boken kommer så forsinket. Det skyldes en rekke uheldige omstendigheter, og slett ikke vår anmelder, Knut W. Ruyter, som på kort varsel overtok oppgaven som anmelder.

Det er ingen lett sak å ta stilling til pater Thorns engasjerte og personlige beretninger om sitt eget liv og om hvordan Luther har vært med på å forme ham som menneske og troende. Å stille seg spørrende overfor erfaringer som er et resultat av lang kristen livserfaring, er ikke gjort i en håndvending, for alt som oppfattes, oppfattes jo «på den oppfattendes måte». På grunn av bokens personlige og subjektive karakter virker den meget sterk og engasjerende, selv om jeg til tider kan være dypt uenig med Thorn. Men ingen kan stille seg likegyldig overfor hva han skriver.

For en som er «født katolikk», og som vokste opp etter Det annet Vatikan-konsil, er det mye jeg ikke forstår i Thorns bok; kanskje fordi jeg

selv aldri har opplevd hva det er å rive over mange av sitt livs røtter og måtte starte på bar bakke. Uansett tar jeg hatten av for Thorns sterke ønske om å ta bladet fra munnen, for man skal lete lenge for å finne en bok som er så bunn ærlig og åpenhjertig. Det skal mot til å stille seg så lagelig til for hogg.

Luther i mitt liv som katolikk kan tolkes og brukes på flere måter. Noen har oppfattet den som «gefundenes Fressen» for lutheranerne, andre har sett dens evangelisk-katolske syntese som ønskelig, men likevel for romantisk og urealistisk på det grunnlag Thorn skisserer. Noen har lest den som et personlig vitnesbyrd om et indre trosoppgjør, mens andre igjen har oppfattet ham som en profet, en mann forut for sin

tid, en økumen av rang, med en visjon for kirkens enhet som går langt inn i neste århundre.

En personlig reise i troen

Med dette innledende prelude i bakhånd, leser jeg Thorns bok først og fremst som et oppgjør med den trosbekjennelse han avla i 1928 i den katolske kirke, et oppgjør drevet av bestrebelsler på å finne fram til en enhet mellom kristne og drevet av et smertefullt problem, nemlig kirkestrid og kirkesplittelse. Om boken ikke er ment som en selvbiografi i ordets vanlige forstand, så tar Thorn oss likevel med på en personlig reise i troen fra tidlige barndomsår i den norske kirke, via konversjon til den katolske kirke i 1928 til den nye kirkelige situasjon etter Det annet Vatikan-konsil. Han gir oss klare innblikk i den katolske kirke før konsilet, i dominikanernes tidlige historie i Oslo og i en langsom og møysommelig utvikling av økumenisk dialog. Boken er derfor både et interessant og lærerikt historisk dokument og et alvorlig forsøk på å bygge økumeniske broer, som for Thorns vedkommende betyr en tilegnelse av

Hungersnød og kirkestengning.

Midt i sentrum av de hungerstruede områdene i Etiopia har landets myndigheter satt igang en større forfølgelse av kirkelige institusjoner. Keston College har opplysninger fra velinformerte kilder i Etiopia om en offensiv myndighetene har satt igang i de tør-

keherjede områdene mens verdens oppmerksomhet er rettet mot nødhjelpen til landet.

Keston College trekker frem situasjonen i Wolayta, det mest problematiske området i syd. I september var samtlige menigheter i Kale-Heyweti-kirken (Livets Ord-kirken) i funksjon. Den 25. september var alle 748 kirkehus stengt. Den lutherske Mekane

Yesus-kirken hadde i 1975 ialt 174 gudshus i Wollega-området. Nå er alle disse stengt.

Av de ialt 2791 menighetene i Kale-Heyweti-kirken i Etiopia er nå rundt 1700 uten forsamlingslokale på grunn av myndighetenes aksjoner. Keston College har også informasjon om at både katolske og ortodokse kirker er blitt stengt av de marxistiske styresmaktene.

Av Finn Thorn

3

en luthersk kristendomsoppfattelse i hans nåværende liv som katolikk.

Jeg må medgi at jeg ofte under lesningen av boken undret meg over at Thorn ikke har konvertert tilbake til den norske kirke. Da ville ringen liksom ha vært sluttet, for Thorn gir ofte uttrykk for å vende tilbake til sin lutherske tro, for «en stadig sterkere tilknytning til den norske kirke,» om opplevelser «på veien hjem,» som for eksempel å stå på prekestolen i sin ungdoms sognekirke. Kunne han ikke ved å konvertere tilbake ha bøtet på det som Einar Molland en gang kalte hans «ulykkelige kjærlighet til den norske kirke?»

Det står stor respekt av Thorns livsvei og hans årelange engasjement for kristen enhet, et liv i tjeneste for å forene og helbrede splittelsene mellom søsterkirkene. Soleklart står det for meg at han ofte må ha vært dypt skuffet i den nokså trange, utenlandsk pregede katolske andedam, ofte beskyldt for heretiske sympatier. Som en prestekollega en gang bebreidet ham: «Pater Thorn er glad i Luther!» Eller, som en annen kollega spøkefullt skal ha sagt om hans økumeniske engasjement: «Om pater Thorn er en god katolikk, vet jeg ikke, men det er sikkert at han er en god lutheraner!» Sammenlignet med

min bestefar, som også konverterte i 20-årene, og som tydelig var bitt av en motreformatorisk triumfalisme, var de nok rake motsetninger. I den katolske kirke her hjemme var han nok i mange år en ensom ulv, selv om han sikkert følte støtte fra den katolske kirke slik han møtte den i Frankrike under studiedagene og de første økumeniske følere i «Conversations de Malines» og fra kjente ordensbrødre i Paris, som Congar, Chenu og Féret. Han har utvilsomt lidd mye for sine lutherske sympatier og for å ha gått på tvers av skillelinjene.

Det annet Vatikankonsil: «demring etter natt»

Det er ikke rart at pater Thorn, som sin ordensbror Yves Congar, opplevde Det annet Vatikankonsil, «som en vårløsning, som en demring etter natt.» Konsilets fornyelse ga nye muligheter på veien mot kristen enhet og ble også for ham løsningen på den dypt følte splittelse. Da det økumeniske dekret var blitt oversatt til norsk, ble det holdt en økumenisk gudstjeneste i St. Olav kirke, hvor deler av dekretet ble lest opp. Det må ha vært en stor dag i Thorns liv, og som han selv har fortalt meg, den

Vest-Tyskland raskt ute med Afrikahjelp.

Av de 56 millioner DM som den tyske TV-aksjonen «Afrikahilfe» innbragte, er vel 50 millioner gått til kirkelige hjelpeprogrammer - henholdsvis til det evangeliske «Brot für die Welt», det katolske «Misereorn» og det tyske

Caritas. Halvparten av midlene er gått til «øyeblikkelig hjelp» i form av matvarer, tepper og medikamenter, resten skal brukes til mer langsiktige tiltak som brønnboring, jordbruksplanlegging og skogplanting. Hjelpen går i første rekke til Etiopia, Mozambique, Simbabwe, Øvre Volta, Tanzania, Senegal og Ghana. KNA

Misjon og U-hjelp

Hvor mye offentlige u-hjelpsmidler kan misjonen forvalte og samtidig fortsatt være misjon? Det er ikke uproblematisk dersom misjonen opptrer som ren operatør av utviklingsprosjekter. Både i forhold til de unge kirkene på misjonsmarken, men også overfor menighetene i Norge vil misjonens egenart og mandat bli satt på spill dersom en

4

aller største kompliment fikk han kanskje av sin medbror, pater Le Breton, som dultet bort i ham etter gudstjenesten og sa: «Jeg syntes å høre at du hadde lurt inn en del av dine egne idéer i det dekretet!»

I kjølvannet etter Det annet Vatikankonsil, i et klima da skillelinjer ble brutt ned, har Thorn funnet en plattform som evangelisk-katolsk kristen, en plattform som forener kjærligheten til Luther med atskillelse fra den lutherske kirke, en plattform som forbinder en luthersk tro i en katolsk kirkelig sammenheng med det håp at søsterkirkene en dag skal dele felles prekestol og nattverdsbord.

Avgjørende for Thorn er at han finner igjen det samme menneskesyn i den lutherske og katolske tro. Jeg er imidlertid ikke så sikker på om luthersk kristensyn har hjemstavsrett i den katolske kirke, som Thorn hevder. Opplevelsen av synd og fortapelse, av hans eget «totale nederlag» som menneske, eller klosterlivet som et liv («i korsfestelse av den syndige natur») vitner om et menneskesyn som for meg er helt fremmed i katolsk tro. Thorn legger etter min mening altfor stor vekt på temaet synd-frelse som grunnlag for

enhet. I denne dystre og negative selvpoppfattelsen blir det liksom ikke noe igjen av alt det positive og livsbejaende, det gledesfylte og gode i mennesket. Min «katolske» erfaring understreker ikke først og fremst at jeg er en synder, men at jeg er skapt i Guds bilde, og at vi mennesker er kalt til kjærlighet (1 Joh. 4:16) og til et liv i frihet og overflod (Joh. 10:10).

Katolsk og luthersk tro

I sine resonnement synes det meg at Thorn stiller seg særdeles kritisk overfor den katolske kirke, men er påfallende ukritisk overfor den lutherske tradisjon. Jeg er ikke så sikker på om kristen enhet først og fremst vil komme som et resultat av at Luthers tro er forenlig med en sann katolsk tro. Jeg er heller ikke så sikker på om det går en ubrutt linje fra Paulus via Luther til Det annet Vatikankonsil når det gjelder synd-frelse problematikken og forståelsen av «rettferdiggjørelse ved troen alene». I denne sammenheng kan det være interessant å trekke fram en artikkel av den nyutnevnte erkebiskop i Stockholm, mangeårig professor i Det nye testamente ved Harvard Divinity School, Krister Stendahl, om

apostelen Paulus og Vestens selvgranskende samvittighet (først gang publisert i Svensk Exegetisk Årbok 25 (1960), 62-77).

Spesielt i protestantismen er jo Paulus' syndsbevissthet blitt tolket i lys av Luthers kamp med sin samvittighet. Men det er nettopp på dette punkt vi kan øyne den helt store forskjell mellom Paulus og Luther. Stendahl argumenterer overbevisende for at Paulus' argumenter er blitt omtolket slik at de sier det omvendte av hans opprinnelige intensjon. I motsetning til Luther var Paulus' store synd at han hadde forfulgt den kristne kirke (Gal 1:13; Fil 3:6; jfr. Ap.gj. 9,22,26), men det gjorde han opp for (1 Kor. 15:10). Hans liv og de brev vi kjenner fra hans hånd, gjør meg mistenksom overfor all forkynnelse som pretenderer at den eneste veien som fører inn i kirken, er en stadig mer selvgranskende opplevelse av synd og skyld. For, som Stendahl sier, det ser ut til at apostelen Paulus var en temmelig robust og god kristen - uten de store indre samvittighetskvaler. Jeg kan derfor vanskelig se at Luther og hans lille katekisme skal være aksene om hvilken kristen enhet kan oppnås. Grunnlaget må vel

dominerende del av budsjettene øremerkes for utviklingshjelp og en stor del av «misjonærene» like så gjerne kunne vært ansatt i firmaer spesialisert i u-hjelp. Dette spesielle dilemmaet er kanskje farligst for misjonen, svaret på det er først og fremst teologisk og missiologisk; ifølge Kjell Nordstokke i en artikkel i Norsk tidsskrift for misjon (nr. 2/84).

være Evangeliet og ikke bare en bestemt tolkning av dette evangelium.

Forsatt vei å gå før enhet

På veien til kristen enhet er det ennå mye som gjenstår - den ønskede enhet er langt fra dagens realiteter. De sterke økumeniske impulser fra Det annet Vatikankonsil og Kirkenes Verdensråds utrettelige bestrebelse har ført til få håndgripelige resultater på enhet og fellesskap. Av og til får man inntrykk av at den økumeniske bevegelse har stanset opp. Årsakene synes å være stivbente kirkeledere, voksende, kanskje uoverkommelige spenninger i Kirkenes Verdensråd, mangel på godkjennelse av (eller viten om) de mange økumeniske dokumenter som vitner om stor enighet (også når det gjelder forståelse av «rettferdiggjørelse ved tro» - jfr. utredningen til den luthersk-katolske samtalegruppe i USA: «Justification by Faith»), samt meget sterke reaksjoner fra enkelte kristne som er forørtet over en praksis som gir grunnlag for fortsatt atskillelse (som hindringene som ligger i veien for blandede ekteskap og interkommunion.).

Den katolske kirke må utvil-

Korrupsjon skaper flyktninger
Korrupsjon blant afrikanske ledere er hovedårsaken til kontinentets flyktningeproblem. Dette hevder Akawabe Mayale, personlig sekretær for generalsekretæren i Den all-afrikanske kirkekonferansen (AACC). - Korrupsjon, skaper politisk og økonomisk

ustabilitet som igjen forårsaker flyktningeproblemer, sa han. Det er nå mer enn fem millioner flyktninger i Afrika. AACC har derfor engasjert seg i saken og har blant annet arrangert en større konferanse i Nairobi hvor Afrikas flyktningeproblem sto på dagsordenen.

5

Fra Ungdomsbønneboken «I ditt nærvær» - ill. av Liv Benedicte Nielsen.

somt ta mye av skylden for at enhetsbestrebelsene er kommet til kort, men for at enhet skal oppnås, må det vel være en forutsetning at partene er villige til å komme hverandre i møte i et gjensidig gi og ta, både når det gjelder menneskesyn og kirkebilde. For å oppnå «organisatorisk» enhet - eller fellesskapsbånd mellom søsterkirkene - kan jeg tenke meg en katolsk kirke som er villig til å vende seg bort fra en ensidig klerikal og juridisk forståelse av de kirkelige embeter (tjenester), og en luthersk kirke som er villig til å anerkjenne den katolske kirke som en Kristi kirke, samt godkjennelse av episkopatet som en enhets-

skapende og kollegial struktur, og at de forstår feiringen av eukaristien som det kristne fellesskaps sentrale hendelse i den stedlige kirkes liv og gudstjeneste.

Etter mitt skjønn kunne Thorns bok vært strammere redigert. Sidelange sitater fra tidligere upubliserte notater og dagbokreferater kunne med hell ha vært luket bort.

Til tross for mine betenkinger med hensyn til visse sider av Thorns meget personlige Luther-bok, er jeg av den faste overbevisning at vi trenger en ildsjel som pastor Thorn, som stadig maner oss til ettertanke, som skaper uro i trygge leire og utfordrer seimenterte oppfatninger for å overvinne splittelsen mellom kristne. Pater Thorn viser en side av den katolske kirkes mangfoldighet som vi skal vite å ta vel vare på. Enhver kristen bør lese pater Thorns bok fordi den engasjerer og åpner nye perspektiver. Men spørsmålet blir stående: Er bokens resonnement et godt forsøk på å bygge økumeniske broer?

Finn Thorn

Luther i mitt liv som katolikk.

Et økumenisk fremtidshåp.
Land og Kirke/Gyldendal 1983.

Frigjøringsteologien i Columbia

De katolske biskopene i Columbia har gått sterkt i rette med en rekke «auvik» som frigjøringsteologien - etter deres mening står for. I så henseende er de columbianske bisko-

per i samsvar med Vatikan-dokumentet om dette emnet. Ikke minst gjelder det uttalelsen om «oppfatninger ukritisk lånt fra marxistisk ideologi.» Ifølge Catholic Herald er presteskabet i Columbia kjent for sine konservative synspunkter.

Honnør for fredsarbeid.

Ved en messe i Bonn i forbindelse med 6 års dagen for pave Johannes Paul II's innsettelse tok biskop Helmut Hermann Wittler av Osnabrück for seg pavens innsats for freden. Paven arbeider for «å bygge broer av enhet

6 «Gud, vær mine diktede personer nådig!»

Georges Bernanos, som døde i 1948, er en fransk forfatter som dessverre har vært lite kjent og påaktet her i landet. Grunnene kan være flere: dels en generell mangel på kunnskap om fransk språk og litteratur hos det lesende publikum i Norge, dels og kanskje hovedsakelig hans forfatterskaps påståtte utilgjengelighet.

Nå er Bernanos ingen «lett» forfatter, men er det noen unnskyldning for ikke å ta opp den oppfordringen som et møte med hans forfatterskap innbyr til? En som har gjort en uvurderlig innsats for å gjøre Bernanos kjent for et norsk publikum, er professor Hans Aaraas ved Bergen Universitet, først og fremst gjennom sin doktoravhandling (1959) og nå ved sine oversettelser av «Mon-

sieur Ouine» (1938) og «Misere-re» (1984), mer enn tretti år etter at «Underet i de tomme hender» så dagens lys i norsk språkdrakt.

Bærebjelken i Bernanos' diktning er hans sterke, men på ingen måte uproblematiske forankring i den katolsk/kristne tro (noe som ofte har gjort ham til det sorte får blant trosfeller). Den som går til hans romaner i håp om å finne en fasit, en oppskrift, vil bli skuffet. Den derimot som ønsker å lære å kjenne en brennende ånds Jakobskamp om vesentlige ting i tilværelsen, bør ta opp denne utfordringen. Og hva er så vesentlig for Bernanos? I stikkords form: det ondes problem, den uavlatelige kampen mellom det gode og det onde på alle plan, ikke minst i det enkelte menneskes sinn og i mellommenneskelige forhold, og endelig om nådens uutgrunnelige veier for å nå de tilsynelatende mest fortapte. Og her nærmer vi oss det sentrale tema for dette forsøk på en omtale av «Misere-re». Anmelderen vil driste seg til å hevde at oversetterens valg av tittel er litt av en genistrek. Ved å kalle boken «Herre forbarm deg» slutter Aaraas seg nøye til Bernanos' korte forord og der-

med dypeste intensjon: «Mouchette i 'Nouvelle histoire de Mouchette' har intet annet til felles med sin navne i 'Sous le soleil de Satan' enn den tragiske ensomhet hvor jeg har sett dem begge leve og dø. Måtte Gud være dem begge nådig.» Fortelleren anbefaler m.a.o. sine personer til Guds barmhjertighet og til leserens forbønn...

Å prøve å gjenfortelle handlingen ville være å ødelegge for eventuelle lesere, men noe må likevel antydes. Noen har antagelig hørt om de tre klassiske enheter: tiden, stedet og handlingen. Tiden: et snautt døgn fra lørdag ettermiddag til søndag formiddag. Sted: en nitrist og i enhver forstand gudsforlatt landsby et sted i Nordfrankrike i et landskap og under en himmel som handlingen føyer seg inn i som hånd i hanske. Handlingen: historien om et lams vei til slaktebenken, skildret med nådeløs logikk av en beretter som allerede i utgangspunktet vet hvordan det kommer til å gå og hvorfor. Og hvem er lammet? 14-årige Mouchette, barnet som aldri ble unt en sjanse i livet, datter av en lutfattig landarbeider og forhenværende smugler, fordrunken og brutal. Foruten å være fat-

og rettferdighet mellom folk og religioner», sa biskopen. På sine mange utenlandsreiser har paven angrepet «onde strukturer» og oppfordret til «rettferdighet og fred - uten å oppfordre til klassekamp».

KNA

Prestemangel overalt

Ifølge statistiske opplysninger fra Vatikanet har antallet katolske prester i de siste ti år sunket med fem prosent. Imidlertid har det vært en økning på femten prosent i antallet katolske teologi-studenter. Det er i første

rekke i Afrika, Latin-Amerika og sørøst-Asia at tilgangen på studenter har økt. Hva Europa angår, er det bare Polen, Spania og Frankrike som har et økende antall teologi-studenter.

CATH. HERALD

Bernanos' «Miserere» anmeldt av Ulf Holmgaard

7

tig er Mouchette også stygg og uinntagende, blottet for evnen til å vinne medfølelse, ømhet, for ikke å si kjærlighet hos noe menneske. Hun er språkløs og begrepsfattig (men ikke dum), en liten barbar ifølge lærerinnen, et utspekulert lite villdyr ifølge folk i landsbyen og allikevel et menneske, med et menneskes uutryddelige følelse av egen verdighet, selv om den er uartikulert. For hvor og av hvem skulle hun ha lært å sette fine navn på slike ting i det i enhver forstand elendige miljøet hun er vokst opp i? Likevel kjemper hun på sin måte - kjemper for å overleve, for det å overleve er for henne den eneste måten å kjempe for noe hun i sin avstumpede forkommenhet ikke har navn på.

Og hva skjer så når et utenformenneske som hun, møter et annet utenformenneske, i skikkelse av kryptskytteren Arsène, alkoholiker, lystløgner og epileptiker (kanskje til og med morder), evig på flukt? Tja, «Mennesker møtes og søt musikk oppstår i hjertene». Jo, det gjør det, også i rent bokstavelig forstand. For et kort øyeblikk blir Mouchette løftet ut av seg selv i en følelse som ligner kjærlighet, og kanskje er det. Så knuses det hele brutalt i

voldtekt og fornedrelse. Et barn er drept, tilbake står en ung kvinne gjort til krøpling. Siden ustanselig flukt (fra Arsène, fra seg selv?) hjem til morens dødsleie, hele tiden med en hemmelighet som ikke kan betros til noe menneske, men som nok anes av de få hun treffer på sin ensomme flukt mot døden, selvmordet. En banal, melodramatisk historie vil noen kanskje si. Det beror på øynene som ser, sinnet som lytter, beretterens såvel som leserens. Og Mouchettes lodd etter det uopprettelige spranget? Her tier beretteren, det er ikke hans kall å svare. Det ville være å preke og dermed ødelegge noe av effekten. Historien slutter her - i hvert fall for oss.

Hermed anbefales mulige lesere til noen timers, gjerne et døgns, samvær med Mouchette og gjerne med hennes

søstre og brødre for den saks skyld. For slike finnes virkelig, ikke bare i «døde sogn» i avkristnede nordfranske landsbyer. Elendighetens ansikt er det samme overalt og til alle tider (også i dagens velferds-Norge?) Fremdeles drives det lam til slaktebenken.

Oversetteren har hatt en vanskelig oppgave. I hvilken grad han har lyktes, tør ikke anmelderen ha noen begrunnet mening om ettersom han ikke har hatt adgang til den franske originalen. Det murrer likevel en liten tvil om et konservativt, men sobert riksmål helt passer til en historie som dette, og i de omgivelsene. Dette gjelder særlig de muntlige replikkene. Snakker virkelig landarbeidere, kryptskyttere og smuglere slik? Pirk kanskje, men allikevel. Mere pirk: Hvordan i all verden er det gått til at Arsène i forordet og på baksiden av omslaget konsekvent blir kalt Eugène? Det er undertegnede håp at dette blir rettet i forhåpentligvis nye opplag av boken.

Georges Bernanos:
«Miserere».

Oversatt og med forord av
Hans Aaraas.
Gyldendal 1984

Familien i sentrum

Ønsker man «et samfunn med et menneskelig ansikt», må man igjen sette familien i sentrum - både i ord og handling, hevder Hermann Schnipkoweit, sosialminister i den tyske delstaten Niedersachsen. Ifølge sosialministeren hverken kan eller bør staten «regjere seg inn i familien», dens oppgave er å sørge for de best mulige rammebetingelser.

KNA

Hungersnød i Brasil.

De katolske biskoper i Brasil sier i en uttalelse nylig at matsituasjonen i landet er så prekær at de ikke lenger betrakter stjeling av matvarer fra dem som har, som tyveri i lovens forstand. Det heter i uttalelsen at to tredjedeler av Brasils 122 millioner innbyggere ikke får den matmengde FN's mat- og jordbruksorganisasjon FAO har fastlagt som minimumsrasjon.

NØP

Amerikanske biskoper krever økonomisk utjevning.

I et utkast til et hyrdebrev til de amerikanske katolikker kommer biskopene med skarp kritikk av den kurs USA følger - ikke minst i økonomiske spørsmål. USA lever ikke opp til de moralske minstekrav for økonomisk likeverd, hverken overfor sine egne fattige eller overfor Den tredje verden, heter det i utkastet.

AFTENPOSTEN

8 Valerie Walker: MORGENSTJERNEN

Det er sikkert en fordel å komme som utlending til et nytt land - særlig en slik landsdel som Nord-Norge - for det er etter at jeg kom til Bodø at jeg har fått øynene opp for naturen. Her har jeg, en engelsk ordenssøster, på en dramatisk måte fått oppleve ting som jeg *trodde* jeg kjente til - som morgenstjernen, den ser vi jo i England også.

For den som er glad i naturen, er det en opplevelse å bo her oppe i Nord-Norge. Selv om vinteren, når mørketiden overvelder oss, gir naturen eventyrlige opplevelser - nordlyset for eksempel. Men i øyeblikket tenker jeg ikke på nordlyset, men på morgenstjernen i desembermørket.

I desember har solen forlatt oss her i Bodø. På klare dager ser vi sollyset over fjelltoppene, men solen ser vi ikke. Vi lengter etter solen og ønsker vår: Mørketiden er tung, og vinteren uendelig lang. *Da er morgenstjernen en trøst.*

Lenge før daggry ser jeg morgenstjernen på natthimlen. Når det svake lyset begynner å gry i øst, skinner den stadig klarere. Og når sneen på toppene tar til å glitre, da lyser morgenstjernen opp - for til slutt å forsvinne i dagslyset. Og

vi venter med stadig større lengsel på våren og endeløse solfylte dager.

«Himmelen forkynner Guds ære, hvelvingen kunngjør hans hendes verk.» (salme 19)

Se hvordan Vår Herre selv taler om fugler og blomster, om brød og vann og vin; fødsel og død; om korn og sæd; om trær og frukter. Han skildrer seg selv som brudgom, lys, liv, brød, vinstokk, og han bruker selv menneskeslektens onde gjerninger til å lære oss visdom. Gud er Herre og Skaper av det synlige så vel som det usynlige.

«Har dere øyne uten å se og ører uten å høre?» spurte Kristus de uforstående disiplene. Jeg hadde i alle fall det. Men nå har Nord-Norges natur nesten tvunget meg til å

grunne over det øyne og ører opplever. Når jeg ser på den tindrende morgenstjernen, kan jeg ikke la være å minnes at etter katolsk tradisjon er den et urgammelt tegn på Jomfru Maria.

Morgenstjernen låner sitt lys fra solen, den har ikke lys i seg selv. Derfor, jo mer den nærmer seg solen, jo sterkere lyser den og jo vakrere blir den.

«Som en brudgom går den ut av sitt kammer, gleder seg som en helt til å løpe sin bane.» (salme 19)

Og slik begynner Johannes sitt evangelium: «Det sanne lys, det som opplyser hvert menneske, kom nå selv til verden» (Joh. 1,9). «Jeg er verdens lys,» sa Kristus om seg selv. Ingen har tatt imot «verdens lys» slik som hans mor. Hele livet grunnet hun i sitt hjerte over alt som skjedde, og i sin lydighet åpnet hun seg stadig mer for Sønnens kjærlighet og visdom - helt frem til foten av korset.

Maria får all sin nåde og skjønnhet fra Sønnen, likevel skriver Børre Knudsen i «Det hellige bryllup»:

«Du danser for Guds åsyns edle prakt, hans viljes vevre kunstnerinne.»

Japan i dag.

Den katolske forfatterinnen Sumie Tanake er tildelt den japanske regjerings høyeste utmerkelse. Forfatterinnen - som nå er 76 år - konverterte etter annen verdenskrig.

Antallet katolikker i Japan vokste i 1983 med 3000 og er nå ca. 421.000. Det finnes ca. 400.000 evangeliske kristne i landet, og tilsammen utgjør de kristne 0,7% av befolkningen.

FIDES

Ny bibeloversettelse i Japan

Arbeidet med den nye japanske bibeloversettelsen går fremover. Det japanske bibelselskapet har nettopp utgitt to utdrag fra den nye felleskirkelige oversettelsen av det Gamle Testamentet. De to utdragene er bøkene til Rut (Rutsuki) og Jonas (Yonasho). Nyoversettelsen av hele det Gamle Testamentet skal

være ferdig i løpet av 1985. Oversettelsen av det Nye Testamentet ble ferdig i 1978. Det er første gang at hele Bibelen gis en moderne språkdrakt i Japan. Arbeidet utføres av protestantiske og katolske kirker i fellesskap. (NØP)

Hun er Guds kunstnerinne - selv kaller hun seg «tjenerinne» - og Gud ventet på hennes svar før han ble kjødt i hennes liv. Men tilbake til stjernen. Med nakne øyne kan vi ikke se inn i solens flammende korona, men glansen fra den lille stjernen fryder oss. Den kan ikke svekke solens lys; tvert imot, den kan få oss til å undre oss over solens makt og virke.

På lignende måte er det mysteriet at Gud ble mennesket, et brennende lys for oss.

«Ingen kjenner Sønnen uten Faderen,» sa Kristus selv. Og det å granske Sønnens menneskenatur er å tre inn i Faderens hemmelighet. Likevel er det et mysterium som vi, med Den Hellige Ånds hjelp, må forsøke å trenge inn i hvis vi ønsker en dypere fortrolighet med Sønnen og bli lik ham. I Guds mor - og i hans helgener - finner vi et ørlite bilde som kan gjenspeile lyset av Kristi mysterium: «et menneske som oss, men uten synd»; som for-

skjellen mellom en gave, og han som gir den, mellom solens lys og stjernelys.

«De som har ført mange til rettferd, skal skinne som stjernene evig og alltid», lovet Gud gjennom profeten Daniel. Maria har ett eneste budskap: «Gjør bare alt hva han sier til dere.» (Joh 2,5) Derfor kan vi trygt se hen til henne i troens mørketid. Hun er vår morgenstjerne som vil føre oss til Sønnens lys.

Ola Tjørholm

10 NATTVERD OG ENHET

Denne artikkelen er en kommentar fra Ola Tjørholm, stiftskapellan i Stavanger, til de tanker om nattverdfellesskap som Gustav Johannessen og Kjell Arild Pollestad har gitt uttrykk for i nr. 9 og 10 av St. Olav. Ola Tjørholm har vært teologisk konsulent for Mellomkirkelig Råd og sekretær for Den katolsk-lutherske samtalegruppe. For tiden arbeider han bl.a. med de internasjonale katolsk-lutherske samtaler.

Jeg er blitt gjort oppmerksom på et par artikler i St. Olav som bl.a. tar opp spørsmålet om nattverdfellesskap mellom den romersk-katolske og den lutherske kirke. (Jfr. Gustav Johannessen S.J., i nr. 9/84 og Kjell Arild Pollestad O.P., i nr. 10/84.) Selv om denne artikkelen vel kommer noe seint, og selv om jeg i og for seg ikke har noe ønske om å blande meg inn i debatten mellom Johannessen og Pollestad, forekommer det meg at sistnevntes artikkel - hvor forfatteren pretenderer å ville holde seg til «de kirkehistoriske, psykologiske og teologiske realiteter» - reiser langt flere spørsmål enn den besvarer. Derfor disse korte kommentarer:

1. Pollestad hevder at reformasjonen innebar «en bevisst og klar forkastelse av vesentlige

punkter i Kirkens tro og lære, ikke minst i synet på nadverden». Til det er å si at både Luther og Melanchthon mente å stå for et nattverdsyn som baserte seg på den oldkirkelige praksis, og derfor prinsipielt sett var i overensstemmelse med hovedlinjene i den romersk-katolske kirkes syn. (Jfr. til dette at den romersk-katolske Confutatio ikke synes å ha særlig mange substansielle innvendinger mot den nattverdforståelse som presenteres i Confessio Augustana art. 10.) Reformatorenes viktigste intensjon var å fjerne det de oppfattet som misbruk av det hellige sakramentet, nemlig de såkalte privatmessene, og det at nattverden konsekvent ble forvaltet under én skikkelse. På disse punktene synes de seilnere justeringer i den katolske

nattverdpraksis i det minste et stykke på vei å ha gitt reformatorene rett.

2. I løpet av de siste 10 år har det pågått en rekke læresamtaler om nattverden mellom den romersk-katolske og den lutherske kirke. (Jfr. her bl.a. rapporten «Das Herrenmahl» fra Den internasjonale katolsk-lutherske kommisjon og dokumentet «Nattverden - Herrens måltid» fra Den katolsk-lutherske samtalegruppe i Norge.) Ettersom Pollestad overhodet ikke røper noe kjennskap til disse læresamtaler, vil jeg få minne om at de bl.a. har avdekket en vidtrekkende overensstemmelse når det gjelder Kristi virkelige nærvær i nattverdens elementer, og en etter mitt syn betydelig tilnærming når det gjelder nattverdens offerkarakter. (Jeg tenker her bl.a. på en viss parallellitet mellom offeraspektet og det såkalte anamnesticke aspekt, dvs. nattverden som konkret-sakramental i - hukommelse av Kristi korsoffer.) For den som er villig til å ta disse dialogdokumentene på alvor, vil den økumeniske situasjon neppe fortone seg så helsvart som Pollestad vil ha det til - selv om det fortsatt finnes en rekke uløste spørsmål.

3. Pollestad bruker Gustav Jo-

Stadig uro i Sør-Afrika

I brev til president Botha og justisministeren har den katolske bispekonferanse for Sør-Afrika anklaget regjeringen for dens behandling av flyktninger fra Mosambique. Regjeringen anklages også for den senere tids voldshandlinger, som har ført til at 65 mennesekeer har mistet livet.

CATH. HERALD

Flere svensker går i kirken.

Stadig flere svensker går i kirken. For tredje år på rad har deltagelsesprosenten i Den svenska kyrka gått opp. Fremmetet har i løpet av disse tre årene økt med 1,2 millioner til 22 millioner kirkebesøk i året.

Selv om det er forholdsvis store regionale forskjeller, melder nesten alle de svenske bis-

pedømmer om økt fremmøte. Størst økning blir det meldt fra Sørøst-Sverige - et område som tradisjonelt har hatt høy kirkedeltagelse. I noen distrikter går 15 prosent av befolkningen i kirken hver uke, og i nasjonen som helhet ligger deltagelsen på fem prosent.

NØP

hannessens artikkel som utgangspunkt for et drabelig oppgjør med den moderne følelsesreligiøsitet og en tilsvarende følelsesorientert «tidsånd». Det er i og for seg et godt forsett. Men jeg har en følelse (!) av at han her bommer noe på Johannessens intensjoner. Det er nemlig mye som tyder på at de ovenfor nevnte læresamtaler har avdekket en fhv. vidtrekkende konsens i flere av de spørsmål som har med det som konstituerer nattverden som sakrament å gjøre. Og selv om dette neppe utgjør et tilstrekkelig grunnlag for fullt nattverdfellesskap - enda, finnes det mellomløsninger som vel også bør vurderes nøye på katolsk hold. Jeg tenker her særlig på at det åpnes opp for at protestantiske kristne skal få anledning til å delta ved en romersk-katolsk forrettet eucharisti - gjerne etter mønster av den s.k. åpne kommunion/admissio som bl.a. praktiseres av Den norske (lutherske) kirke. Og at katolikker så på sikt får sin egen kirkes tillatelse til å delta ved luthersk nattverdfeiring. Hensikten med dette er ikke å forsøke å tilsløre reelle forskjeller i nattverdsyn eller å markere en form for kirkelig enhet som det ikke er saklig og læremes-

Det er mye som tyder på at læresamtalene (mellom protestanter og katolikker) har avdekket en forholdsvis vidtrekkende konsens i flere av de spørsmål som har med det som konstituerer nattverden som sakrament å gjøre, skriver stiftskapellan Ola Tjørholm i denne artikkelen.

sig dekning for. Tanken om det åpne nattverdbord (dvs. åpent for den som ved dåpen er blitt innlemmet i det Kristi legeme som kirken er) skal snarere fungere som en markering av at nattverden er Herrens måltid og følgelig hverken den katolske eller den lutherske kirkes «eiendom».

4. Pollestad skriver imidlertid at «de (enkeltkristne) som ønsker å delta i den katolske nad-

verd (!), må ... først tre inn i fullt fellesskap med den katolske kirke». Jeg antar at pateren - dersom han ønsker å være konsekvent - også vil måtte gjøre en tilsvarende modell til utgangspunkt for et eventuelt nattverdfellesskap mellom kirken som kirker. I så fall er det mye som tyder på at Pollestad her faktisk gjør seg til talsmann for en såkalt «Rückkehr-Ökumene», dvs. tanken

Finsk kandidat til LVF
generalsekretær embede.

Den finske evangelisk lutherske kirkens råd for utenriksaker har foreslått pastor Risto Lehtonen, som kandidat til generalsekretærembedet i Det Lutherske Verdensforbund. Stillingen blir snart ledig, da den nåvæ-

rende generalsekretær Carl H. Mau går av med pensjon neste år.

Pastor Lehtonen har vært ansatt ved Det Lutherske Verdensforbund siden 1973, først ved studieavdelingen, og så de siste seks årene som sjef for avdelingen for mellomkirkelig samarbeide. NØP

Kirken på Malta i strid med regjeringen.

Regjeringen på Malta har gått hardt imot at de katolske skoler på øya blir opprettholdt. I oktober førte striden til angrep på erkebiskopens administrasjonskontor, og statuer av helgener ble ødelagt. Paven har gitt uttrykk for bekymring over utviklingen i landet.

CATH. HERALD

12

om at kirkelig enhet og nattverdfellesskap bare lar seg realisere innenfor rammen av den romersk-katolske kirke-institusjon. En slik tankegang innebærer et betydelig tilbakeskritt i forhold til dokumentene fra Det annet Vatikan-konsil, hvor det bl.a. slås fast at full enhet med de såkalte østlige kirker er mulig til tross for at disse neppe vil kunne gi sin tilslutning til pavens universelle primat, og at det finnes en rekke «kirkelige og sakramentale elementer» innenfor de reformatoriske kirker. Tanken om «tilbakevending» til den katolske kirke-institusjon hevdes idag så godt som aldri fra representativt katolsk hold - og godt er det. Men det blir derfor desto mer beklagelig - og påfallende - at Pollestad ikke synes å ha forlatt denne besynderlige idéen, som knapt har noe som helst med sann kirkelig enhet å gjøre.

La meg for ordens skyld få peke på at jeg er enig med Pollestad i at fullt nattverdfellesskap først og fremst har med det økumeniske arbeids målsetning å gjøre og følgelig ikke bør benyttes som et økumenisk virkemiddel. Men selv om jeg ikke uten videre vil gi min tilslutning til de tanker Gustav Johannessen presenterer, har

han etter mitt syn forstått to vesentlige ting som dessverre synes å ha gått pater Pollestad hus forbi: Før det første at kirkelig enhet ikke forutsetter institusjonell uniformitet, men snarere vil måtte arte seg som en «enhet i forsonet mangfold». Og dernest at enheten ikke er noe som så å si kommer rekende på ei fjøl - av seg sjøl. Man må *ville* enhet! Og man må satse noe på den - i langt større grad enn Pollestad synes å være innstilt på å gjøre.

Pollestad har en viktig funksjon som informasjonssekretær for den romersk-katolske kirke her til lands. Han har som regel svært mye å fare med når han uttaler seg og blir følgelig hørt og referert i media. Må det derfor være tillatt å be pateren innstendig om å veie sine ord når det gjelder saker som har med forholdet til andre kirkesamfunn å gjøre før han uttaler seg, av hensyn til vår uhyre komplekse økumeniske situasjon. Hvis det ikke skjer, kan den romersk-katolske kirkens informasjonssekretær meget vel bli oppfattet som en kvikk og jovial, men ikke desto mindre klar bekreftelse på folks anti-katolske fordommer. Og det var vel forhåpentligvis ikke meningen . . .

Brobygger og kirkeleder

25. oktober var det hundre år siden Eivind Berggrav ble født. Gyldendal har gitt ut en bok i anledning jubiléet - «Eivind Berggrav. Brobygger og kirkeleder. 1884-1984» redigert av Per Voksø og med bidrag fra en rekke sentrale personer i dagens kirkeliv. I forlagets vaskeseddel heter det bl.a.: «Som biskop i Oslo fra 1937 falt det i Eivind Berggravs lodd å lede Den norske kirkes kamp mot nazismen gjennom krigen. Men også i andre sammenhenger vil han bli husket nasjonalt og internasjonalt for sin innsats. Han var ivrig opptatt av kirkens forhold til kulturen og satt som leder av Kirke og Kultur i nesten 50 år. Han var en fremstående økumen både på hjemmebane og i internasjonal sammenheng. Gjennom sitt omfattende forfatter-skap står han frem som en dyptpløyende religionspsykolog, og han var en ivrig deltager da grunnlaget ble lagt til den nye norske bibeloversettelsen.»

I lederen til siste nr. av Kirke og Kultur (hefte 7/8 - i sin helhet viet Eivind Berggrav) skriver Inge Lønning bl.a.: «I en avgjørende periode i Den norske kirkes liv var Eivind Berggrav dens ubestridte lederskikkelse. Noen ukontroversiell ledertype var han ikke, - hans engasjement og hans skarpslepte formuleringer kunne fremkalle reaksjon og vekke forargelse på de mest ulike hold. Ingen var likevel i tvil om hans storhet, hans evne til å samle og lede når mest det gjaldt.»

Marit Flagestad

KIRKELIG FORNYELSE FOR 150 ÅR SIDEN 13

Traktatbevegelsen i Oxford var en reformbevegelse innen den anglikanske kirke. Utsendelse av 90 traktater eller mindre skrifter om aktuelle religiøse og teologiske spørsmål var dens viktigste arbeidsmåte. Traktatene, «Tracts for the Time», kom i perioden 1833-1841, men bevegelsens ånd levde videre. Den var virksom og satte spor etter seg i årene som fulgte. Hovedintensjonen var å bevare kristendommens åndelige integritet innen den anglikanske kirke. Men virkningen ble på mange måter annerledes enn ventet.

Traktatbevegelsens bakgrunn og hensikt

I begynnelsen av forrige århundre hadde den engelske kirke liten kontakt med andre kirker i Europa, såvel den romersk-katolske som de protestantiske kirkesamfunn. Man hadde utviklet en egen anglikansk tradisjon som stod nokså isolert. Den anglikanske kirke var imidlertid ingen enhetlig størrelse. Den rommet store motsetninger, som også omfattet kirkesyn og tolkning av dens egne bekjennelsesskrifter. Man hadde en høykirkelig og en lavkirkelig fløy. I tillegg vokste det frem en ny retning under påvirkning av

rasjonalismen, det liberale parti. Her var det selve de kristne læresetninger som ble angrepet. Dogmene ble ikke ansett som definisjoner av åpenbarte og tidløse sannheter, men som uttrykk for tanker i en bestemt periode. Det betyr at man ikke kan være bundet av trossetninger fra tidligere tider. Hver tidsepoke må forme sine egne trossetninger ut fra de foreliggende kunnskaper og tidens åndelige erfaringer.

Det var først og fremst dette traktatbevegelsen ville bekjempe. Den mente at når dette modernistiske eller antidogmatiske prinsipp får trengre inn, undergraves en-

hver kirke, og konsekvensen vil bli sekularisering. Den hevdet troen på åpenbarte sannheter, uttrykt i Bibelen og i de kirkelige bekjennelsesskrifter. Videre la den stor vekt på kirken som en levende autoritet og fulgte den høykirkelige linje. Men det var ikke bare læren det var viktig å bevare, det gjaldt også å fremme en kristen livsførsel - bevegelsen har helt fra begynnelsen et sterkt mystisk og asketisk preg.

Mennene bak traktatbevegelsen

Et personlig vennskap mellom åndsbeslektede teologer med tilknytning til universitetet i Oxford banet vei for bevegelsen.

Katolske forberedelser til kvinnekongressen i Nairobi. Også katolske kvinner er med på forberedelsene til den store kvinnekongressen i Nairobi i 1985 som markerer slutten på FN's kvinnetiår. Nylig var 90 delegater fra europeiske forbund tilsluttet WUCWO (Verdensunionen av katolske kvinneforbund) samlet i Altenberg i Vest-Tyskland til arbeidsmøte

om emnet «Kvinner og arbeid». De resolusjoner som ble fattet, skal fremlegges i Nairobi.

Til tross for nasjonale meningsforskjeller kom man frem til vidtgående «europaisk enighet» på sentrale punkter: «nyfordeling» av betalt og ubetalt arbeid vil bedre kvinners muligheter i yrkeslivet og det politiske liv, frivillig innsats i organisasjoner må «opp-

vrurdes» da vårt samfunn ikke fungerer uten slik innsats. Videre krever dagens situasjon åpenhet overfor alternative livs- og arbeidsformer og en sterkere betoning av menneskets verdighet innen arbeidslivet.

To delegater fra NKKF (Norges Katolske Kvinneforbund) var med på møtet i Altenberg - reisen ble betalt av Det norske utenriksdepartement.

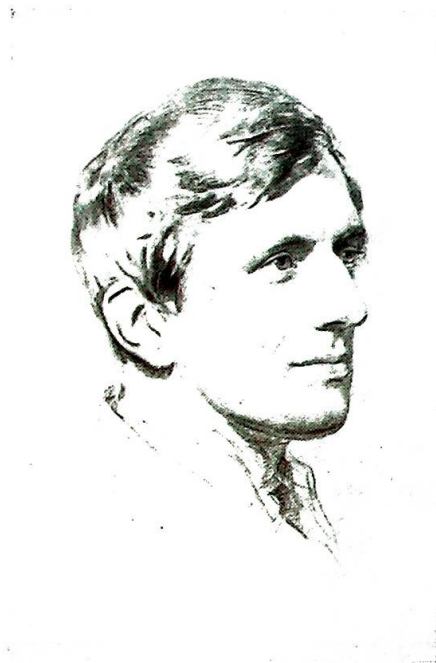
14

sen. De viktigste navn er John Keble, John Newman, Hurrell Froude og Edward Pusey. Keble, Newman og Froude ble dens skapere, med Newman som ubestridt leder. Pusey sluttet seg snart til. Han hadde den største anseelse i akademiske kretser på grunn av sin store lærdom, - blant annet hadde han studert lengre tid i Tyskland.

Keble var den eldste. Han la stor vekt på åndelige instinkter og hadde et mystisk syn på livet, han inspirerte til selvdisciplin og personlig hengivenhet. Sammen med Froude var han bevegelsens filosof. Newman var imidlertid den som hadde lederevner og dynamikk - han var organisator og retoriker. Uten ham ville det ikke blitt noen traktatbevegelse. Men han var under sterk påvirkning av de andre, aller mest av Froude som stod ham nærmest som venn.

Opptakten til bevegelsen

Newman hadde fordypet seg i studier av oldkirken, mens Froude hadde studert middelalderkirken. Sammen foretok de en reise til Middelhavslandene og utvekslet inntrykk. Froude kom hjem først, og han hadde allerede startet en

John Henry Newman (1801-1890) - sentral skikkelse i Traktatbevegelsen for 150 år siden - og en av de mest siterte forfattere under Det annet Vatikankonsil.

kampanje mot liberalismen og kirkens avhengighet av staten da Newman kom etter våren 1833. Omtrent samtidig holdt Keble sin oppsiktsvekkende tale mot de liberale angrep på kirken, «Det nasjonale forfall». Fra nå av ble de tre vennene enige om å arbeide sammen under Newmans ledelse og med Oxford som sentrum for sin aktivitet. Newman skrev de første traktater, men drøftet emnene med de andre. De inneholdt sterk appell til oppslutning om de apostoliske

prinsipper, og de fikk stor spredning. Samtidig drev de en utstrakt korrespondanse med samme appell.

Utviklingen 1833-1841

I løpet av få år la traktatbevegelsen grunnen for en ny teologi for den engelske kirke, en teologi som fremdeles har betydning for anglikanismen. Newman var overbevist om at den teologiske sannhet var bevart i denne kirken. Her fant han den trygge middelvei, Via Media, mellom den romersk-katolske kirke på den ene side og apostolisk og oldkirkelig grunn på den annen. Han mente at han stod på apostolisk og oldkirkelig grunn når han hevdet denne middelvei.

Hans sterke utfall mot den katolske kirke vakte snart motsigelser fra Froude, som hadde stor aktelse for jomfru Maria og for helgener, likeså av hans praktisering av bot og askese. Da Froude døde i 1836, overtok Newman hans romerske breviar og begynte å lese tidebønnene. Innflytelsen fra Froude fikk Newman til å oppgi sine fordommer mot den katolske kirke, men det var først ved fortsatte studier av oldkirken at hans tvil på Via Media ble vakt.

I traktat nr. 89, den nest

Uten kvinnene går menighetslivet i stå

Uten kvinnes aktive innsats «fungerer nær på ingenting i menighetene» står det å lese i en fersk rapport fra bispedømmet Hildesheim om «Sjelesorg, religionsundervisning og voksenkatekese». Det er først og fremst

siste, legger Keble frem sitt syn på mystikk og askese, slik han mener å finne det hos kirkefedrene. Men for hans vedkommende blir det ikke spørsmål om å ta avstand fra den anglikanske kirke. Det gjelder å reformere den, få den til å ta kristendommen alvorlig både teologisk og moralsk.

For Newman blir det en krise etter utsendelsen av traktat nr. 90 i 1841. Hensikten med traktaten var å vise at den anglikanske kirke stod helt og fullt på oldkirkens grunn. Han tok for seg de anglikanske religionsartikler som er anglikanske bekjennesskrift, og tolket dem slik at de skulle svare til oldkirkelig lære. Til hans overraskelse ble traktaten møtt med forferdelse. Mange anglikanske teologer med biskopene i spissen tok avstand fra hans tolkning, som også falt sammen med katolsk syn på vesentlige punkter, først og fremst når det gjaldt eukaristien.

Følgene av traktatbevegelsen

For Newman kom denne opplevelsen til å bety at han ikke lenger kunne fortsette som anglikaner. Hans dogmatiske prinsipp, troen på de overleverte åpenbarte sannheter,

kvinnene som hjelper syke og gamle, forbereder barn til den første hellige kommunion og til ferming og står for kirkelige innsamlinger. I tillegg kommer den betydelige innsats kvinneforbundene gjør i og for kirken.

KNA

hadde ført ham til denne konsekvens. Han var ikke den første av traktatbevegelsens menn som kom til dette resultat. Etter flere års fortsatte studier og tenkning søkte han opptagelse i den romersk-katolske kirke i 1845.

Bevegelsen fortsatte etter at Newman trakk seg tilbake og utsendelsen av traktater stanset. Takket være Pusey overlevde dens ånd som inspirerte til fortsatt teologisk forskning med front mot liberalismen og til moralsk alvor. Den videre utforming av Via-Media-teologien ble riktignok ikke som grunnleggerne ville ha ønsket, men for den anglikanske kirke ble den av stor verdi. Også en rituell utvikling hadde traktatmennene satt igang. Dertil hadde de ført den anglikanske kirke ut av dens isolasjon og inn i strømmingene i europeisk åndsliv.

En viktig følge av traktatbevegelsen var også Newmans konversjon. I «Development of Christian Doctrine» la han frem sine grunner for å slutte seg til den kirke han tidligere hadde kjempet mot. Konversjonen og boken førte til ny katolsk ekspansjon i England og har vært av betydning også i mange andre land helt til vår egen tid.

«Vi er så få her i landet . . .»

Lederen for Ansgar-Werk, Osnabrück, - Dorothea Olbrich, - uttalte nylig at de nordiske land fremdeles befinner seg i en ekstrem diaspora-situasjon. Katolikkerne i Norden - kunne hun opplyse - utgjør mindre enn én prosent av den totale befolkning.

KNA

ST. OLAVS REDAKSJON

*ønsker alle sine lesere og
bidragsydere, annonsører
og forretningsforbindelser*

*en gledelig jul
og et godt, nytt år
og takker for
all velvilje og støtte i
1984.*

Videovold

Det er selvfølgelig ikke med glede vi etterlyser sensororganer, men den som kjenner den kulturelle fattigdom som preger en del av videomarkedet, må innrømme at det er behov for kontrollerende virkemidler. Engelskmennene har forlengst tatt konsekvensen av markedssituasjonen og innført strengere godkjenningsregler.

Vi er nødt til å gjøre det samme. Selvfølgelig ikke for å ramme det store flertall av importører som arbeider seriøst og legger kvalitetskrav til grunn for valg av filmer. Men for å få kontroll med de pirater som spekulerer i rå vold. Det er ingen løsning å la politiet fungere som et regulerende organ på grunnlag av de straffebed Stortinget har vedtatt.

FÆDRELANDSVENNEN

Afghanistan

Rapportene fra Afghanistan om at mer enn 450 ubevæpnede geriljasoldater er blitt drept ned på ordre av sovjetiske offiserer, bekrefter at den sovjetiske invasjonssinnsatsen bare øker i brutalitet. Tidligere er det kommet utsagn - bl.a. fra de to sovjetiske deserterere som nylig vendte tilbake til hjemlandet - om bestialsk framferd overfor sivilbe-

16 Albert Raulin:

Forkynnelse, vær deg selv nok!

*Forfatteren av boken
«Forkynnelsens krise»,*

Tor Aukrust,

er rektor

*ved Universitetets
praktisk-teologiske seminar.*

Det vil si

at han ikke bare

har rett,

men plikt til

å se nøye på

en eventuell krise

i forkynnelsen,

for det er jo han

som skal vise

studentene veien

ut av denne krisen.

Selvfølgelig er det hovedsakelig lutherske studenter forfatteren skal veilede. Men i vår religiøse og kulturelle situasjon skulle alt tilsi at en eventuell forkynnelsekrise ikke er begrenset til ett kirkesamfunn, men rammer de fleste av dem. Derfor venter man både engasjement, kompetanse og økumenisk relevans av denne boken.

Engasjementet er unektelig tilstede, og kompetansen også. Det er et veldig tankearbeid og en omfattende dokumenta-

sjon som ligger bak verket. Til gjengjeld er «Exodus» lite brukbar fra et økumenisk synspunkt.

Jeg vil gå så langt som til å si at jeg, om jeg var rektor ved et katolsk praktisk-teologisk seminar, ville si til mine studenter: Om dere føler trang til å kaste deres forkynnelse i en alvorlig krise, så følg denne bokens anvisninger. Resultatet vil ikke utebli.

Hvorfor? Fordi hele verket bærer det preg som overskriften for denne anmeldelse antyder: Forkynnelse, vær deg selv nok! Og det kan ikke føre til annet enn krise og «sprøghet».

Den katolske forkynnelse er «inkluderende», den søker kontakt med alt det som har medkirkens liv å gjøre. Den forutsetter en levende liturgi og støtter seg til den. Den gjenspeiler det kristne engasjement på alle fronter. Den er fellesskapsdannende. Dens motto er en bønn til Faderen: «Send ut din Ånd og alt skal bli omskapt, og du vil fornye jordens skikkelse». Forkynnelsen søker de videste dimensjoner.

Her møter vi den stikk motsatte tendens: å isolere forkynnelsen, rendyrke den så den opptrer ren og uforfalsket,

men samtidig begrenset til det individuelle menneskes frelsesbehov. Og da kan boken ikke oppleves som anderledes enn strengt konfesjonell. Ikke konfesjonell i den forstand at predikanten blir oppfordret til å forkynne lutherske dogmer, men i den forstand at forkynnelsesbegrepet er strengt luthersk, med alle de lukkede dører dette fører med seg. Dens økumeniske verdi er derfor meget ringe.

Men forfatteren kan med rette peke på at det ikke er andre enn sine egne han har hatt i tankene. Det er selvfølgelig riktig. Og da er det spørsmål om «Exodus» ikke kan bære gode frukter i menigheter som bak seg har en lang og solid luthersk tradisjon - og en slik tradisjon er bærer av store verdier. Hvis mottoet for Den norske kirke er: «Tilbake til våre lutherske og nasjonale kilder», så tror jeg denne boken kan hjelpe forkynnerne til å avdekke disse kilder og ajourføre dem med takt, innlevelse og skjønnsomhet. Ut over dette tror jeg ikke at boken rekker.

Tor Aukrust,

*Exodus. Om forkynnelsens
krise.*

Land og Kirke/Gyldendal

1984.

folkningen. Endringen i krigsmønsteret med «arealbombing» og tilintetgjøring av avlingene for å sulte ut sivilbefolkningen slik at geriljastyrkenes operasjonsmuligheter blir redusert, er andre trekk som viser at presset mot folket hardner.

Det er ikke mindre skremmende å høre at

flere tusen afghanske barn skal være sendt til Sovjetunionen for å bli oppdratt der. Dette overgrep viser tydelig at Sovjet-myndighetene arbeider på lang sikt i Afghanistan og ikke akter å avbryte sin «hjelpesaksjon» i overskuelig framtid.

NATIONEN

Knut W. Ruyter: Om grafitti og det religiøse språk

17

*Forlaget Ex Libris
har i år gitt ut
en samling med grafitti
(innskrift risset inn
eller skriblet
på en vegg),
utvalgt og oversatt
av Lars Saabye
Christensen.
De fleste grafittiene
er hentet fra
engelskmannen Nigel Rees
verdensomspennende
samlinger,
men et kapittel
har samlet norsk grafitti:
«Norsk, men godt.»*

Grafitti spiller på alle de menneskelige følelsesstrenger: kaller fram smilet og skoggerlatteren (ihvertfall hos meg!), vekker anstøt og vemmelse, men sporer også til ettertanke. Skriften på veggen beveger seg fra det underfundige, tankevekkende ordspill til dokulturens grove banaliteter. På godt og ondt synes det meg at grafittien gjenspeiler vår egen folkesjæl ribbet for de vanligstengsler for takt og tone. Det vi brenner inne med, ser dagens lys, og en grafitti-skriver

er født. Og budskapet spres.

Mang en grafitti-skriver er opptatt av religiøse spørsmål, hvem Jesus var eller ikke var, om Gud finnes eller ikke. For oss som bruker et religiøst språk til daglig, i skrift eller tale, gir grafittien oss en anledning til å stikke fingeren i jorda og føle «folkesjelen» på pulsen. Snakker vi et forståelig språk? Har det mening det vi sier eller er det bare tomme fraser?

En grafitti (vel for de fotballfrelste) lyder:

Jesus redder.

Men Ivers scorer på returen.

Eller hva med denne:

Jesus er svaret.

Hva er spørsmålet?

Grafitti-skriveren har skjont hva det dreier seg om. Lettkjøpte svar virker latterlige. Det er utvilsomt spørsmålet som er viktig. Hva er Jesus svaret på? Hva redder han oss fra?

En grafitti, skrevet på veggen på en universitetsbygning i USA, gjaldt et spørsmål som stilles i Evangeliet. Universitetet hadde nettopp hatt besøk av den berømte nederlandske teologen Edward Schille-

beeckx. På veggen sto det med store blå bokstaver:

Og Jesus sa til sine disipler:

«Hvem tror dere at jeg er?»

Og Schillerbeeckx svarte:

«Du er den eskatologiske manifestasjon av tilværelsens opphav. Du er et sinnbilde i hvilket vi finner den ultimative mening i våre resiproke relasjoner.»

Og Jesus sa:

«Hæ?»

En slik grafitti latterliggjør, men samtidig utfordrer den oss til å gi forstandige svar. Et forbløffet Hæ forventer en oppklaring: hva mener du egentlig?

Grafittier fanger også opp nye strømninger i tiden og provoserer hevdvunne tradisjoner, som denne:

Gud er svart

- Klart hun er!

Samlingen anbefales. Den hjelper oss til å se livet (og teologien) fra en humoristisk side og utfordrer oss til å bruke et språk som er gjennomtenkt og forståelig. Selv i teologien er det betryggende å vite at det kan «scores» på returen!

Nigel Rees/Lars Saabye Christensen

Grafitti

Ex Libris 1984

Abort-problemet i Vest-Tyskland

Et katolsk medlem av Det kristelig-demokratiske parti, dr. Werner Remmers, beklager økningen i antall aborter utført på sosiale indikasjoner. Dr. Remmers peker på at åtti

prosent av alle svangerskapsavbrudd i Vest-Tyskland i de siste år er utført på sosiale indikasjoner. Han har appellert i Det kristelig-demokratiske parti (CDU) om endringer i en utvikling som har skjøvet kirkens syn i bakgrunnen. KNA

Surrogatmødre og «L'Osservatore Romano»

I en leder i Vatikanets avis L'Osservatore Romano skrevet av moralteologen Gino Concetti heter det at ektepar som av biologiske eller medisinske grunner ikke kan få barn, bør løse sitt problem enten ved adopsjon eller på annen måte ta seg av andres barn. «Kirkens lære avviser enhver oppfin-

ET JULESPILL

Det nærmet seg jul, og alle juleforberedelsene var i full gang over alt.

I en 2. klasse ved en barne-skole var det travelt. De skulle holde avslutningsfest, og foreldrene var innbudt til et jule-spill.

Spente barn klippet og sydde med store sting engle-drakter av hvite laken, limte kulisser og øvde seg på replikker. Blant elevene var en gutt som ble skadet tidlig i barn-dommen, og på grunn av sitt handicap var han satt to år til-bake. Heldigvis var han godt likt blant klassekameratene. Han var alltid snill og hjelp-som. Stor som han var, kunne man ha tatt ham for en 6.-klassing. Han var også ivrig opptatt og gledet seg til foreldrefesten.

Hans store ønske var å få spille Josef. Frøken var skeptisk. Hun var sikker på at det ville bli for mye for ham å lære så mange og lange replikker. Helst hadde hun nok sett at han ikke fikk noen rolle, men hun ville nødig at han skulle føle seg tilsidesatt. Så kom hun på noe: Om han ville være vakt på herberget der Josef og Maria ikke fikk komme inn? I den rollen var det nesten ikke noe å lære utenat, og dessuten kunne det passe med en

Han ville så gjerne spille Josef . . .

kraftig kar til vakt, så det var kanskje noe for ham? Gutten tok imot forslaget med takknemlighet og gikk med stor iver inn for å lære rollen.

Og så kom dagen. Alt hadde gått bra på prøvene og forventningen var stor hos barna. Foreldrene satt pyntet, fulle av stolthet og spenning. Hvordan

ville deres barn klare oppga-ven?

Teppet går opp.

En tid etter bebudelsen i Na-saret kommer Josef med sin høygravide trolovede, Maria, til Betlehem for å la seg inn-skrive i manntall. De trasker omkring i håp om å finne et sted for natten. De banker på både her og der. Så, ved et her-berge skjer følgende: «Hva vil dere?» kommer det fra vakten. «Vi lurte på om det var ledig her?» sier Josef. «Det er det ikke, nei,» parerer vakten. «Men kan vi ikke få hvile ute i gangen? Min forlovede skal føde, kanskje alt i natt, og . . .» «Det kan så være. Men når det ikke er rom for dere, så er det ikke det. Tenk om jeg skulle gi meg til å synes synd på alle som ikke får overnatningsplass; nei, beklager og farvel. Jeg får lukke døra, så jeg ikke slipper ut varmen.» «Javel» - og så rus-ler Josef og Maria bortover scenen, nedover gaten. Men gutten, alias vakten, synes det hele blir så inderlig trist! Uten å tenke seg om, roper han et-ter dem: «Hei du, Josef, eller hva du nå heter. Vent litt. Jeg vet om noe, dere kan få låne rommet mitt i natt, gratis. Jeg kjenner noen ute i by'n jeg kan bo hos.»

Frøken skvetter til. Dette var

nelse med henblikk på å få barn uten i forbindelse med foreldrenes biologiske og åndelige kjærlighet,» hevder lederen og fortsetter: «Det strider mot ekteskapets grunnleggende etiske lov at en gift eller ugift kvinne påtar seg et svangerskap for et ektepar som enten ikke kan få barn, eller som av en eller annen grunn finner det uforsvarlig å la hustruen gjennomføre svangerskapet.»

Paven om legeyrket.

«Legeyrket lider idag av en identitetskrise, sa paven da han for en tid tilbake besøkte Gemelli-klinikken i Roma. Legens yrke bringes i dag på avveier under påtrykk fra forskjellige ideologier. Det vesentlige, nemlig å tjene lidende mennesker, står ikke lenger i

sentrum. «Når legen oppfordres til å ta spirende liv, til å forkorte en døendes lidelser, til å manipulere med menneskelig liv på tvers av Skaperens plan, da har legeyrket mistet sin etikk,» sa paven. «Da er legen selv syk og mister sin verdighet og sin moralske setepunkt.»

FIDES

jo ikke riktig. Nå har han ødelagt alt. At hun kunne være så dum å gi ham en rolle. Noen av foreldrene ler . . . Men så er det en mor som reiser seg. Til å begynne med er hun nervøs og leter etter ordene, men så kommer det: «Jeg synes det er det fineste julespill jeg har sett, og av dem er det ikke få, for jeg er mor til fire eldre skolebarn, og alle har de vært med på julespill opp gjennom årene. Men dette her! - Midt i alt rollepugget er det en som kaster bokstaven og lar hjertet tale. I stedet for å spille det glade budskap, begynner han å leve det, midt på scenen. Han ødela ikke julespillet. Han utdypet det.»

En kort stund er det dørgende stille. Så sier frøken at kanskje skulle de fortsette og spille stykket ferdig . . . Det gjorde de, men det ble liksom så kunstig, - for det som hadde skjedd, føltes så riktig.

Innsendt av
Per Risholm

Fra Ungdomsbønneboken «I ditt nærvær» - ill. av Liv Benedicte Nielsen.

JULEPREFASJON

*I sannhet, det er verdig og rett,
vår skyldighet og vår frelse,
at vi alltid og alle vegne takker Deg,
Herre, Hellige Fader, Allmektige, Evige Gud,
ved Kristus, Vår Herre.*

*Han som er usynlig i sitt vesen,
åpenbarer seg i julens mysterium
synlig for våre øyne.*

*Han som er født før tidenes morgen,
trådte inn i tiden,
for å oppreise i sin person alt det falne,
gjenopprette alle ting i deres renhet,
og kalle det fortapte menneske
tilbake til himlenes rike.*

*Med alle engler priser vi Deg
på denne høytid,
idet vi med jubel istemmer:*

*Hellig, Hellig, Hellig
er Herren, hærskaernes Gud!
Himlene og jorden
er fulle av Din herlighet.
Hosanna i det høye!
Velsignet være Han
som kommer i Herrens navn.
Hosanna i det høye!*

«Du skal ikke tåle . . .»

For første gang er det skrevet en bok om Amnesty International av en norsk journalist: «Du skal ikke tåle» av Else-Beth Roalson.

Boka er blitt til som følge av et samarbeid mellom Universitetsforlaget og Amnesty International. All fortjeneste ved salg av boka vil tilfalle Amnesty. Produksjonsleddene har selv sett bort fra fortjeneste.

AMNESTY NYTT

Kampen mot tortur

Det norske utenriksdepartement har uttrykt sterk anerkjennelse av det tolv-punksprogrammet mot tortur organisasjonen Amnesty International har fremmet. Utenriksdepartementet slår fast at den pågående kampanjen vil kunne få stor betydning, og at Amnesty International er en meget viktig deltaker i det internasjonale arbeidet for menneskerettighetene.

AMNESTY NYTT

Brobygger Ellingsen.

Salmedikteren og billedkunstneren Svein Ellingsen ble nylig overrakt «Brobyggerprisen 1984». Prisen er en akvarell av Veslemøy Nystedt Stoltenberg. Vinneren er utpekt av styret i Norsk Kirkeakademiers Kontaktråd. Formålet er å hedre mennesker som har arbeidet for det som er kirkeakademibevegelsens mål - å bringe grupper og ulike interesser i norsk kultur og kirkeliv sammen.

AFTENPOSTEN

Litteratur

Svein Ellingsen

Under løftets høye himmel

Verbum 1984

Svein Ellingsen er noe så sjeldent som salmedikter. Og ikke nok med det, han tilhører en enda sjeldnere art - de gode salmediktere. Her i landet hvor både herr Peder fra Alstadhaug og prost Landstad fra Seljord lever i salmebok og salmesang, turde vi vite noe om gode salmer.

Hans «Salmer» fra 1973 og «Det skjulte nærvær» fra 1978 vakte oppmerksomhet og glede i vide kretser.

Å lese eller synge Svein Ellingsens salmer er som å ta et stykke god redskap i hånden - det fyller hånden og passer til oppgaven, er så riktig i form og funksjon. Ellingsens dikt og salmer «passer» til noe i vårt eget sinn og i vår tro, noe som vi vet er der, men som det ikke er så lett å finne ord for. Det virker så enkelt, så tilitsfullt liketil når Svein Ellingsen sier det for oss. Og nettopp derfor aner man hvordan han har slitt med emne og redskap for å få frem formen. Karl Hafstad sier da også følgende om sin venns arbeidsmåte: «Han kan bruke 20 år på å

slipe en salme ferdig. Selvkritikken er nådeløs». (Kirke og Kultur, nr. 4 - 1984.)

Svein Ellingsens sprog er uanstrengt og rytmisk, bølger som åndedraget. Det er velklingende og musikalsk, synger lenge i sinnet. Og i disse «urimede» (for ikke å si urimelige!) tider, mestrer han rimets vanskelige og farefylte kunst - uten kunststykker. Hans rim er troverdige og vakre - ingen slitte gjengangere, ingen skurrende toner.

Ikke rart at nettopp Svein Ellingsen kom til å skrive ordene til den kantate som ble fremført i anledning av Musikk-konservatoriets 100-års jubileum i fjor. Musikken til kantaten forelå forlengst, skrevet av Ludvig M. Lindeman allerede i 1873 til kong Oscar II og dronning Sophies kroning. Teksten den gang var av Jonas Lie, men så bundet til selve kroningshandlingen at dette store musikkverk ikke senere er blitt oppført - før altså i forbindelse med jubiléet i fjor, og da med Svein Ellingsens nye tekst. Nå er kantaten - «Kirke og folk. Under løftets høye himmel» - utgitt. En vakker liten bibliofil utgave er det blitt - i et meget begrenset opplag. Heftet er satt med blytyper og produsert etter gam-

mel håndverkstradisjon av en av nestorene innen norsk boktrykkerkunst, Arnstein Kirste. Alle eksemplarene er nummerert og signert av forfatteren.

Som motto for tekstene har Svein Ellingsen satt et sitat fra den lutherske Kirkebønn: «Herre, du har gitt oss å ha hjemme i din kirke på jorden og satt oss et evig mål hos deg . . .» Kantaten søker å levendegjøre den arv og det håp kirken representerer. Og «kirken» er for Svein Ellingsen ingen snever, konfesjonelt betinget størrelse. Hans salmer og dikt er økumeniske i ordets sanne betydning, de vitner om fast fotfeste i den store kristne tradisjon.

Verbum Forlag fortjener takk for denne utgivelsen, og det lille heftet fortjener å bli lest - og brukt.

Unni K. Joynt

Kari Elisabeth Børresen

Nicolaus Cusanus' dialog om trosfreden (De pace fidei)

Solum forlag 1983

Et katolsk tidsskrift for religion og kultur kan vanskelig unnlate å anmelde et verk som i den grad har kulturell, religiøs og katolsk interesse. Dermed

Fritt Ords pris til Anne-Lisa

Amadou

Årets Fritt Ord pris er tildelt Anne-Lisa Amadou for arbeidet med oversettelsen av Marcel Prousts romansyklus «På spor av den tapte tid».

I begrunnelsen for tildelingen heter det:

Litteratur

er det ikke sagt at samtlige lesere av vårt blad vil la seg engasjere av stoffet. Den kulturelle avstand i forhold til vår tid er nemlig meget stor. Kardinal Nicolaus Cusanus levde i det 15. århundre (1401-64). Hans tankeverden var humanismens, men en humanisme som slett ikke hadde brutt forbindelsene bakover til skolastikken og selvfølgelig ikke til kirkefedrene. Påfallende var hans interesse for Islam og dets hellige bok, Koranen. Han hadde nemlig oppdaget for alvor at universet ikke begrenset seg til kristenheten.

Hele den vestlige kristne verden var blitt gjort kraftig oppmerksom på sin sårbarhet da Konstantinopel i 1453 falt i tyrkernes hender. I humanistenes øyne var tiden inne til å stanse alle former for religionskriger, å etablere trosfreden for alvor.

Det finnes selvsagt mange oppskrifter for opprettelsen av en slik fred. Cusanus' oppskrift er en raffinert form for filosofisk-teologisk dialog, som mange moderne mennesker vil stå uforstående overfor. Men bak den subtile hjernen merkes også et stort hjerte.

Både i katolsk, religiøs og kulturelt perspektiv er det svært interessant å se renes-

«Dette dominerende verk i det 20. århundres franske litteratur har hatt betydning for litteraturen verden over. Det er i det frie ords interesse at verket kan foreligge også på vårt språk slik det forlengst finnes på et utall av språk i verden. Dette er en oversetteroppgave av de aller mest krevende. Anne-Lisa Amadou har løst den med stor innlevelse og

vid kompetanse. Hun har allerede nedlagt meget arbeid i dette, og Fritt Ord ønsker med sin honnør å understreke den oppgave hun slik har påtatt seg og gi sin støtte til dens fullførelse.»

Blant tidligere mottagere av prisen finnes både vår egen Hallvard Rieber-Mohn og Polens Lech Walesa.

21

sanse-kardinalens løsning. Men da må man også være forberedt på en del tankegymanstikk.

Den norske oversettelse med noter og kommentarer er besørget av dr. philos Kari E. Børresen, mer kjent for sin teologiske kvinneforskning.

Verket er mønsterverdig, inneholder de registre og den bibliografi vi trenger, opplyser omhyggelig om Cusanus' forelegg m.m. Boken er så god, så gjennomført, at man faktisk irriteres over de fire-fem trykkfeil som forekommer, - og dette er ment som en kompliment: en slik bok burde ikke ha en eneste trykkfeil!

Albert Raulin

Inger Margrethe Gaarder

Hvem kan glemme dette?

Barn i Terezin 1941-1945

Cappelen 1984

«Jødeforfølgelsene under siste verdenskrig kan ikke - må ikke glemmes av noen, særlig ikke av barn og unge som i fremtiden skal ha ansvar for å motarbeide vold og undertrykkelse», skriver Inger Margrethe Gaarder i forordet til boken om barna i Terezin. Rundt 15.000 barn ble i løpet av fire

krigsår sendt til Terezin - på tysk Theresienstadt. Offisielt var stedet jødeghetto - i virkeligheten oppsamlingsleir for deportasjoner til Auschwitz og andre utryddelsesleire. 92 av barna overlevde . . .

Gaarder har hentet materialet til boken i det jødiske museet i Praha, som rommer det meste av dokumentasjonen fra Terezin: brev, tegninger, dikt og dagboksblader fra barn som for kortere eller lengre tid bodde der. I tillegg kommer samtaler med noen av dem som overlevde.

Det er en tung bok å lese, men også det tunge - og tyngste - er en del av virkeligheten. Og, som en liten leser sa til meg: «Når det først er hendt, det fæle som står i boken, så er det liksom godt å få vite om det likevel - for vi bør jo vite om det».

Les boken og del den med barn og unge du er glad i - ikke for at de skal fortvile over ondskapen, men for at de skal bli minnet om at det eneste forsvar vi har mot det onde, er det gode. Det er det vi lever av - og for.

En god bok nå som vi forbereder oss på til jul, til den jødiske gutten Jesus' fødselsdag - han som var lyset som skinte i mørket.

Unni K. Joynt

Aage Hauken

22

ANNEN JULEDAG - STEFANUS

«I går feiret vi den evige konges fødsel i tiden. I dag feirer vi en soldats ærerike lidelse.

I går steg vår Konge ned til jorden, iført legemets festskrud, idet han steg ut av sitt kongepalass - den hellige Jomfrus morsliv. I dag er det en Kristi soldat som seierrik stiger opp til himmelen, fra dette legemes timelige bolig.

Den samme kjærlighet som tvang Kristus til å gi avkall på himmelen til fordel for jorden, er det som hever Stefanus opp til den samme himmel.»

Disse ord er ikke mine egne. De skriver seg fra den berømte preken for Stefanus av den hellige Fulgentius i det 6. årh. Som vi hørte, forsøker han å finne den logiske forbindelsen mellom Jesu fødsel og proto-martyren Stefanus' fest. Det klarte han elegant ved hjelp av god retorikk og en porsjon moderat hjernegymnastikk. Likevel - noen av oss sitter kanskje igjen med følelsen av at denne festen trenger å forklares nærmere: Hvorfor faller den i juleoktaven?

Svaret på dette spørsmålet er å finne i liturgiens kompliserte og samtidig meget interessante historie. Som dere alle vet, var det Epifani (Festen for Herrens Åpenbaring) som egentlig var den første kristne julefeiring. Slik feiret man Frelserens komme til jorden i

de orientalske kirker inntil kristendommen ble offisielt tillatt religion, og keiser Konstantin fant det nødvendig å erstatte den hedenske festen for Sol Invictus (solguden - slik som den ble dyrket i Mithramysteriene) med festen for den største sol og Gud: Kristus. Følgelig kom Epifani noe i bakgrunnen. Den hellige Stefanus' minnedag skriver seg altså fra tiden før Konstantin og har lange røtter tilbake i den tidligste kristne tradisjon. Man skal ikke se bort fra muligheten av at denne tidligste tradisjon hadde bevart minnet om dette første martyriums dato.

Ordet *martyr* betyr vitne. Evangeliene bruker det om apostlene: «dere skal være mine vitner i Jerusalem og i

Galilea og ut over hele jorden». De første kristne forstod imidlertid snart at den mest fullkomne form for vitnesbyrd var det som bestod i å gi sitt eget liv for den sak man trodde på: Kristus. Ikke ord, men handling var den sterkeste tale. Derav oppstod den bruken av ordet martyr som vi alle kjenner i dag: blod-vitne. Kristus hadde jo selv forseglet den nye pakt med sitt blod. Martyren var den sanne disippel, den sanne kristne, en annen «Kristus». Da kristendomsforfølgelsene tok slutt (med ediktet i Milano i år 313), ble martyrene gjenstand for stor pietet, og man bygget minnesmerker, senere basilikaer, over deres gravsteder. Martyren er i den kristne tradisjon blitt stående som helgen-idealet. Alle som senere ble regnet som hellige,

Gitter må fjernes i kirke!

Kirkegjengerne i den vesle byen Centilly i Minnesota har råket i vanskeligheter - den lokale biskop har nemlig bestemt at gitteret som består av marmorstolper og fine messinglenker - må fjernes, da det ikke er i samsvar med «Det annet Vatikankonsils ånd og lære». Dersom dette ikke skjer, vil kirken bli lukket og betraktet som et musealt kapell. Det forlyder at «gittersaken» vil bli tatt opp med Vatikanet.

CATH. HERALD

Latinsk messe tillatt - på visse betingelser

Et dekret fra Vatikanets Kultus- og Sakramentskongregasjon gir adgang for grupper til å feire messen på latin slik den ble feiret før Det 2. Vatikankonsil. Forutsetningen er at gruppene anerkjenner konsilets liturgire-

form, og at den lokale biskop gir sitt samtykke. Hensikten med dekretet er å komme de katolikker i møte som p.g.a. ritusforandringen er trådt ut av det kirkelige fellesskap.

RHEINISCHER MERKUR

23

Den hellige Stefan - fra katedralen i Chartes.

ble helliget ved et ublodig martyrium.

Når Stefanus' fest, minnedagen for hans fødsel i Gud og død i verden, er blitt stående

på sin gamle plass i den liturgiske kalender, er det sikkert fordi St. Fulgentius til syvende og sist har rett: det er meningsfylt at Kristus og mar-

tyren står side om side, at realiteten bak det å være en Jesu disippel kommer til uttrykk på denne måten. Stefanus kalles «protomartyr», den første martyr, og det er tydelig at Lukas ser episoden som et vendepunkt i Kirkens historie. Den illustrerer striden mellom det gamle og det nye, de gamle pakt og den nye. Selve argumentet i talen som martyren holder før han går til sin død, er nettopp *blod*. Han avviser den gamle pakts ofre (det er hele tempelkulten) og hevder at den for alltid er erstattet av Jesu blod, hans offer, hans martyrium. Denne tro måtte han så betale for med sitt eget blod.

Vi bedrar oss selv om vi glemmer denne viktige sannhet midt oppe i julens hygge og glede. Kristendommen er en glad religion, kanskje den gladeste verden har sett. Men det er en alvorlig glede. Når vi feirer Frelserens komme i disse dager, er det ved å feire det hellige messeoffer, altså nettopp en deltagelse i hans martyrium. «Martyrens blod er Kirkens sæd» sa kirkefaderen Ireneus. Men martyrenes sæd er Kristi blod. Dét er forholdet mellom barnet i krybben og Kirkens første martyr.

För 450 år sedan avlade de första jesuiterna sina löften i Paris

«Endast om Jesu sällskap av i dag bär livets mödor med och för våra bröder, för hela mänskligheten och modigt vågar leva enligt löftet på Montmartre och förverkliga det, då kan sällskapet vinna nya medlemmar.» Satsen står att läsa i en skrivelse till alla jesuiter

24

Hilde E. Rud:

*I etterkrigstiden
er det stadig utkommet
bøker om jødene
og deres skjebne
under annen verdenskrig.
Mange har følt seg kallet
til å skrive om dette
folkemordet,
fra historikere til jøder
som selv opplevde
Holocaust
på kropp og sjel.*

Blant de sistnevnte er den norske jøden Herman Sachnowitz, som med sin beretning «Det angår også deg» har gitt en gripende skildring av konsentrasjonsleirenes inferno.

Imidlertid finnes også en annen type krigslitteratur - dagboksnotatene, - Anne Franks dagbok er vel den best kjente. Etty Hillesums bok «Det tenkende hjerte» hører hjemme i denne kategorien.

Hollandsk jøde

I likhet med Anne Frank var Etty Hillesum hollandsk jøde, men her slutter også likheten hva personlighet og livsvilkår gjelder. Etty Hillesum, - født 1914, - vokste opp i et intellek-

med vilken ordensgeneralen Peter-Hans Kolvenbach påminner sine medbrøder om den avgjørende hendelsen for 450 år sedan.

Den 15 augusti 1534 avlade ordens grundare Ignatius Loyola (1491-1556) tillsammans med sex medbrøder sitt första löfte i kapellet uppkallat efter martyren den he-

lige Dionysos, den första biskopen av Paris. Gruppen bestod av sju män med olika social och geografisk bakgrund. Utom Ignatius själv var det en annan från Baskien, en från Savoyen, en portugis och tre spanjorer som innan de mottog eukaristin lovade fattigdom och kyskhet. Dessutom lovade dessa teologistuderande att efter sin utbildning vid

«Det tenkende hjerte»

tuelt hjem. Intelligent og vitebegjærlig som hun var, tok hun eksamen i slaviske språk etter avlagt juridisk embets-eksamen, og på det tidspunkt da hun begynte å skrive dagbok, i 1941, arbeidet hun med psykologi-studier.

Samme år hadde hun gjort et skjebnesvangert bekjentskap med en jødisk emigrant fra Berlin: psykokiologen Julius Spier (kirologi er læren om hånd- og fingerspråk). Dette møtet fikk avgjørende betydning for Etty både som menneske og som forfatter, og snart utviklet det seg et erotisk forhold mellom henne og den meget eldre Julius Spier.

Gjennom dagboksnotatene følger vi henne i de vanskelige årene frem til sommeren 1942, da hun sammen med andre hollandske jøder blir sendt til gjennomgangsleiren Westerbork. Det siste livstegn er noen brev til gode venner sommeren 1943. Høsten samme år fulgte deportasjon til Auschwitz, der hun kort etter døde. Omtrent samtidig omkom hennes foreldre og to brødre.

Hvordan har hennes notater overlevd krigen? Av dagboken fremgår det tydelig at Etty ønsket at nedtegnelsene skulle publiseres. De åtte skrivebøkene ble derfor overlatt

til venner som forsøkte å gi dem ut i 1947, men intet forlag var interessert. Først for noen år siden ble de ved en tilfældighet gjenoppdaget, og utgitt i 81. I Nederland har boken fått en enestående mottagelse og er kommet i mange opplag. Den er nå oversatt til en rekke språk, på norsk i Tove Alkans oversettelse og med et fremragende forord av Johanna Schwarz.

En dagbok på det indre plan

Hvorfor begynner Etty Hillesum å skrive dagbok? Hun har hele tiden et ønske om å bli forfatter, og dagboken er nok et forsøk i den retning. Men Etty har også andre siktemål. Hun driver psykologi-studier og er svært opptatt av seg selv og sitt sjelsliv. Man kan derfor også se dagboken som et forsøk på å kartlegge sjelelige prosesser. Slik er det blitt en dagbok på det indre plan, selv om Etty ofte nevner dagligdagse ting som matmangel, hodepine og sårbenhet.

Den viktigste årsak til dagboken er nok møtet med Julius Spier, - i boken omtalt som S. Denne mannen er langt fra den første mann i hennes liv, - Etty har ført et nokså rotete seksuelt liv. Hun er svært opptatt av erotikk og meget fritt-

universitetet i Paris foreta en pilgrimsfærd till det heliga landet. Det var dock inte eniga om huruvida de ville omvända muslimerna. Ifall det inte skulle bli någon pilgrimsfærd till Palestina, lovade de dessutom att de i Rom skulle underställa påven alla vidare regler för apostolatet, vilket senare också skedde.

FIDES

av Etty Hillesum

lende på dette område. Men det er noe langt mer enn seksuell tiltrekning som binder Etty til S. Etterhvert vokser det frem en kjærlighet, ikke bare til én mann, men en kjærlighet som omfatter alle mennesker, - og som til slutt fører frem til Gud.

Julius Spier var en særpreget personlighet, med en spesiell tiltrekningskraft overfor kvinner. Etty blir imidlertid mindre og mindre opptatt av den fysiske kjærligheten. Det er de åndelige krefter denne kjærligheten frigjør, som blir et av temaene i dagboken. Likevel er det ikke en blek, platonisk kjærlighet hun gir uttrykk for, men en jordnær og livskraftig kjærlighet.

Hun er klar over at denne kjærligheten er grensesprengende, «Jeg tror ikke jeg passer for én mann», skriver hun. Og S. utvikler de samme tankene: «Kjærlighet til alle mennesker betyr mer enn kjærlighet til ett menneske. For kjærligheten til den ene er egentlig kjærlighet til en selv.» Det er som menneske, - ikke som mann - Etty etterhvert elsker S.

Denne erkjennelsen setter i gang en indre prosess som leder frem til hennes gudsopplevelse. Hun er ingen troende jøde, og hennes barndoms-

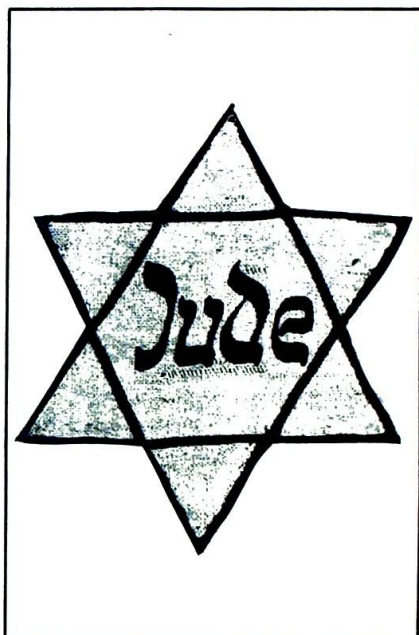
Kirken i Polen - fortsatt problemer med staten.

Polens primas, kardinal Jozef Glemp, har utsatt sitt møte med den polske statsjefen, general Jaruzelski. Et vedtak av landets 84 biskoper førte til utsettelsen. Biskopene var misfornøyd med forhandlingene om en avtale mellom kirken og den polske stat angående opprettelsen av det såkalte landbruksfondet.

Det er kirken som har gått i spissen for et slikt fond - til støtte for private bønder i Polen. Lech Walesas Nobelpris skal - etter hans eget ønske - inngå i landbruksfondet. Polens biskoper henstiller videre til regjeringen å oppfylle ønsker og krav om større demokratiske rettigheter.

CATH. HERALD

25

hjem bærer lite preg av religiøsitet, men hun er ikke fremmed for et gudsforhold. «Å Gud, ta meg i din store hånd og gjør meg til ditt instrument. La meg skrive!» - slik uttrykker hun seg allerede tidlig.

Hennes forhold til Gud er på mange måter rørende. Hun prater til Ham som hun ville prate til en god venn, på en uhøytidelig og ukonvensjonell måte. Etterhvert som forholdet til Spier utvikler seg, forandres også hennes forhold til Gud. Kjærligheten til Gud fyller hennes tilværelse og blir altopplukende. Høsten 42, - etter Spiers død og hennes egen internering i Westerbork - skriver Etty: «At et lite

menneskehjerte kan oppleve så mye, Gud, kan lide så mye og elske så mye, jeg er så takknemlig for det, min Gud.»

Er det en mystiker som taler? Kan så være. Det blir opp til hver enkelt leser å avgjøre. Guds nærvær i hennes liv er imidlertid så sterkt at hun vil tilbringe mer tid i bønn. «Jeg tror jeg av og til lengter etter ensomheten i et kloster! Men allikevel blir jeg nødt til å finne den blant menneskene og i denne verden.»

Brakkens tenkende hjerte

I Westerbork ser hun det som sin viktigste oppgave å være «brakkens tenkende hjerte.» Den indre sjelsstyrken gjør det mulig for henne å overvinne egen sykdom og nød og ta del i andres lidelse. Tanken på foreldrene og brødrene opptar henne intenst. Mer og mer frigjør hun seg fra de materielle tingene. Ånden styrkes slik at den kan beherske materien, - og hun tyr til bønn og meditasjon.

Boken er skrevet i en trengselstid og skjebnetime, såvel for Etty som for jødefolket. I åpningen av boken er krigen skjøvet i bakgrunnen, kanskje for meget, synes vi. Hun er mer opptatt av seg selv og sitt forhold til S. Hennes egosen-

Problemer for kristne i Kina.

En kristen fra Hong Kong som for ikke lenge siden vendte hjem til sin landsby i Fujian-provinsen, rapporterte at i hans fylke er det påbudt for de kristne å holde gudstjenester i kirker som er spesielt bestemt for den patriotiske bevegelse, som er den offisielle kirken i Kina. De som ønsker å holde gudstjenester i

sine egne hjem kan bare få lov til dette så lenge forsamlingen kun består av ens egen nærmeste familie.

Selv to kristne familier som bor under samme tak, kan ikke komme sammen for å feire messe. Foredragsholdere som ikke er godkjent av den patriotiske bevegelsen, får ikke preke i kirkene eller besøke private

hjem. Selv en prest som er godkjent av den patriotiske bevegelsen, må ha et tillatelsebrev fra bevegelsen eller fra byrået for religiøse saker hvis han vil reise utenfor sine egne distrikter. Til tross for disse strenge reglene fortsetter kristne i landdistriktene i Kina å møtes, og huspredikanter fortsetter å reise fra hjem til hjem for å fortelle om evangeliet.

VÅRT LAND

tristitet kan ofte virke irriterende. Man føler hele tiden at krigen kaster skygger over hennes tilværelse, men hun er ikke personlig berørt av den. Etty bor bra, utenfor ghettoen, og hun kan utfolde seg fritt i arbeid og studier.

Alt dette skulle imidlertid fort endre seg etter som naziskruen strammes til rundt Amsterdams jøder. Snart blir bevegelsesfriheten innskrenket. Jødene får ikke lenger bruke offentlige kommunikasjonsmidler, derav Ettys såre føtter. -

I ventetiden før deportasjonen til Westerbork vokser hennes sjelsstyrke og livsmot. Hun setter seg ikke fortvilet ned og lar maktløsheten og depresjonen ta overhånd. Hun begynner å se på livet som en helhet - med lidelse og glede. Det er mulig for henne å fryde seg over en blå himmel og over jasminen som blomstrer bak huset. Men tanken på døden opptar henne: «Det lyder nesten paradoksalt: ved å utelukke døden fra sitt liv har man aldri et fullt og helt liv, og ved å oppta døden i sitt liv beriker man det.» Hun innstiller seg åndelig på «en brakke med sovesaler» og blir fortrolig med tanken på deportasjon til Polen.

Hun forbereder seg praktisk ved å tenke igjennom hva hun skal ha med seg østover - og tar ikke lidelsen på forskudd. «Hver dag har nok med sin plage. Og mennesket lider mest på grunn av den lidelsen det frykter.»

Ved hjelp av forbindelser kunne det kanskje ha vært mulig for Etty og familien å unnsnippe, men hun som i begynnelsen av boken ikke spesielt føler seg som jøde, blir nå mer og mer solidarisk med sitt folk og vil ikke på noen måte svikte sine egne i dødens stund.

Man blir glad i dette varme og impulsive mennesket som midt i fornedrelse og lidelse klarer å bevare menneskeverdet. «At disse tekstene er kommet vår generasjon i hende, i vår situasjon nær avgrunnen», skriver Johanna Schwarz i sitt forord, «må vi ta som en utfordring. Det er vår oppgave å sørge for at det på jorden fortsatt skal finnes mennesker som kan finne frem også til denne unge kvinnens merkelige fortelling om sin kjærlighet.»

Etty Hillesum

Det tenkende hjerte
Dagbok 1941-1943
Gyldendal 1983

Det har blåst friskt rundt Terje Kristiansen og hans film «Høvdingen» en tid - vel friskt for den svært mangelfulle påkledning Kristiansen har i visse scener i filmen. Vår filmanmelder trådte inn i debatten i forrige nr. av St. Olav. Konklusjonen var at «Kristiansens attributter hverken fascinerte eller distraherete» anmelderen i særlig grad, men at denslags sensasjonsmomenter vel lett tjener til å trekke interessen bort fra filmens meget alvorlige tema (og - etter eget utsagn - også Kristiansens hovedanliggende), nemlig «hva som skjer med barna når foreldrene skifter partnere som andre skifter skjorte».

Vår anmelder er ikke alene med sin reaksjon. I en særdeles bitende artikkel i Vårt Land den 19. oktober - «Bordell i tre etasjer» - retter Egil Aarvik søkelyset mot «Høvdingen» og mot andre ting i tiden han mener filmen er i slekt med: «kikkingen» og kjendiseriet i uke- og boulevardpressen - og unnfalne anmeldere og kritikere. «I våre dager drives en betydelig butikk med de mer intime sider av menneskelivet», skriver Aarvik. «Ved å kjøpe et ukeblad eller betale en kinobilett kan man få innblikk i ting folk normalt holder for seg selv. Særlig er kjente personers privatliv blitt en kurant salgsvare.» Selvsagt vet Aarvik at «ovennevnte geskjeft» langtfra er av ny dato: «utslagene var bare mer primitive. Det nye ved den moderne kikkingen at den foregår helt åpenlyst. Men også her har det foregått en rivende utvikling. Den primitive vinduskikkingen er avløst av mer sofistikerte metoder. Den viktigste endring er imidlertid at trafikken er blitt inntektskilde.» En «story»

Amnesty-appell for kinesiske katolikker.

I en 179 sider lang rapport om menneskerettighetene i Kina som er blitt offentliggjort i London av Amnesty International, blir katolske prester plassert i en egen kategori som samvittighetsfanger. Et dusin katolske pres-

ter og biskoper i Kina er blitt fengslet for å ha nektet å gå inn i «Den kinesiske katolske patriotiske forening.» De kinesiske lederne betrakter bare denne forening som legitim katolsk kirke i landet. Vatikanet har et meget anstrengt forhold til Den patriotiske kirken.

NØP

Lang og trofast tjeneste

Josyf Slipyyj, kardinal av Den ukrainske katolske kirke, døde nylig i en alder av 92 år. Han ble presteviet i 1917 og utnevnt til biskop i 1939. - Etter store prøvelser under den tyske okkupasjonen ble han i 1945 arrestert av sovjetiske styrker og tilbrakte atten år i russiske fangeleire.

Først i 1963 fikk kardinal Slipyyj reise til Roma for å tilbringe resten av sitt liv i Den hellige stad.

CATH. HERALD

BLUFERDIGHETEN

27

om kjendisers parforhold og kjærlighetsliv er «innbringende fordi det er stor etterspørsel i markedet.» Ja, det hender til og med at kjentfolk selv tenner lyset på for at almuen skal få bedre innsyn - det kan «avtales et realt kjøp av story». Men selvsagt hender det også at «kjente personer til sin forferdelse kan lese om seg selv ting som er snust opp i mørket og deretter forvrent og mistolket. Å protestere nytter lite. For varen er allerede solgt og fortjenesten innkassert».

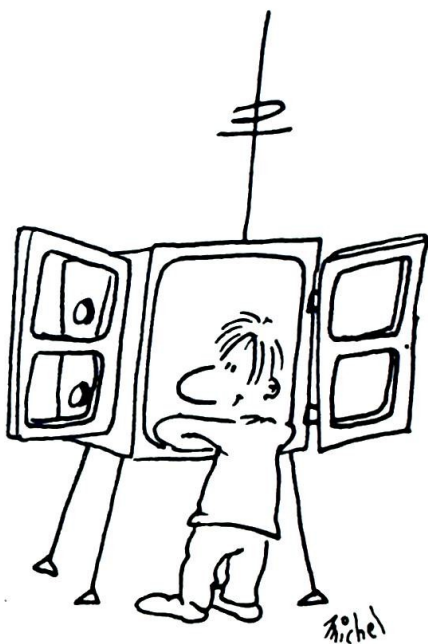
Aarviks tone er ikke særlig nådig, og den skjærpes ytterligere utover i artikkelen:

«Vinduskikkerne i gamle dager stilte med et alvorlig handicap: Når folkene på gården gikk og la seg, fulgte de den uskikk at de blåste ut oljelampen. Naturligvis kunne en kraftig lommelykt ha avhjulpet dette handicap, men man hadde vektige grunner for å avstå.

Det har man ikke i dag. Rett nok bruker man heller ikke nå lommelykt, men man hjelper seg så mye bedre med prosjektører og et filmkamera, slik at de interesserte - mot betaling - kan få se i detalj det man i gamle dager bare måtte gjette seg til.

Og heller ikke her må vi overse poenget: At det skal tjenes penger. Det synes nemlig å være så, at uansett hvilke kvaliteter en norsk film måtte mangle, vil den være sikret et betalingsvillig publikum såfremt den har en bekvem dosering av sex-scener. Det er hovedsakelig derfor man tar slike scener med. Filmen skal selges -

En slik film, «Høvdingen», er imidlertid nektet fremvist av en privat kinocier i Tønsberg. Han har

kino-monopol i området, men han fant at de mest intime scenene rent ut sagt var så pinlige at han måtte si nei. Hverken den kulturpolitiske forpliktelse til å fremvise filmskaperens genitalier eller en eventuell stor spilleinntekt kunne få ham fra dette nei. Det er delte meninger om hans rett til denne nektelse.

Men han er naturligvis blitt behørig refset i kraft av åndsfriheten. Vakthavende i en del kulturtårn har slått alarm: De ser tilløp til sensur og barnepikementalitet i Tønsberg og omegn.

Jeg kan tenke meg at de som har tenkt å tjene penger på denne filmen, er bra fornøyd. Deres kulturelle alibi er sikret.

Et eller annet sted har jeg lest om en fransk bordell som var innrettet i tre etasjer. Ja, egentlig var det bare to. Den tredje er mitt påfunn. Men altså: I første etasje foregikk det som var selve basisvirksomheten med

kjøp og salg av tjenester, og i annen etasje var det så innrettet noen kikkhull, og her kunne skuelystne - mot betaling - få se interessante ting. Man drev altså butikk så å si i alle ender, og med sin tragiske blanding av menneskelig fornedrelse og kald kynisme var hele etablissementet et rent økonomisk foretagende, hva man da heller aldri la skjul på.

Og hva så med den tredje etasje? Etter min mening er det mot den søkelyset rettes gjennom kinocierens nei til «Høvdingen». Og ganske riktig der sitter de - redaktører, filmanmeldere, forfattere på kultursiden, kanskje også en og annen politiker. Deres oppgave, slik de oppfatter den, er å passe på, liksom, slik at ikke sånne som han der nede i Tønsberg skal sjenere virksomheten for mye. De i tredje etasje har tydeligvis bestemt at dersom noen skal settes i gapestokk til spott og spe, så er det ikke de som viser filmen, men de som nektet å vise den.

Deres befatning med virksomheten er, som vi skjønner, av en mer prinsipiell og opphøyet karakter. Men ikke desto mindre må den ansees som viktig for etablissementet.»

Mot så kraftig skyts som det Egil Aarvik her avfyrrer, åpnes det selvsagt motild. I et svar i Vårt Land snur Terje Kristiansen det hele om og anklager Aarvik for «holdningsløshet», ja, anklagen lyder faktisk på «moralsk justismord». Han sier om sin film at den er «en seriøs norsk film uten samleiescener, uten 'bekvem dosering av sex-scener'». Noen viktig argumentasjon for sin fremstillingsform - for den nakne sannhet/selvopptatthet - gir Kristiansen

Body building.

Biskop Jeremiah Newman i Limerick i Irland har fordømt body building. Han finner øvelsene smakløse og muligens også nedverdiggende for kvinner, dessuten er denne form for kroppsutfoldelse ikke i samsvar med de pavelige idrettsregler. CATHOLIC HERALD

(Redaksjonen kan anbefale Johannes Paul IIs idretter - ski og svømming! Da er man på den sikre side, muligens.)

28

dog ikke, og her var jo nettopp Aarviks anklagepunkt.

Det er ikke bare på lerretet den særdeles lette mote er «in» for tiden - også på de skrå bredder gjøres der forsøk på å innkassere netto-gevinst. På Det norske teatret løper for tiden pave Urban II alias Jon Eikemo eller omvendt rundt uten en tråd i Bert Brechts stykke om Galilei. Dette vesentlige stykke innen moderne dramatik har en tekst som så absolutt virker ved sin egen tyngde. For påtrengende symbolikk - om nå det er det rette ord i denne forbindelse! - blir lett en fornærmelse mot tilskuerens oppfattelsesevne og med-diktende sinn.

Man kommer neppe sannheten om mennesket nærmere ved - bokstavelig talt - å kle av det. Den slags avsløringer hører det private sove-kammer og baderom til. Diktekunstens, scenekunstens og filmkunstens avsløringer ligger på et annet plan.

Det er en del av vår tids sære og særegne form for begrepsforvirring at man ikke klarer å skille mellom snerpethet og bluferdighet - man har ikke engang noe ønske om å gjøre det! Og det til tross for at de to ting har lite og intet med hverandre å gjøre. Snerpethet har med redsel for kroppen og livet å gjøre, mens bluferdighet betyr respekt for menneskekroppen og livets mysterium.

Ute av øye, ute av sinn, heter det. Vår tid har forlengst mistet bluferdigheten av syne - og virkningene på sinnet er da heller ikke uteblitt. Det behøver man hverken gå på kino eller teater for å registrere - det er nok å SE OG HØRE!

UKJ

Debatt om gifte prester.

England og Wales' nasjonale Prestekonferanse har på et møte i høst oppfordret til at man i den katolske kirke i Storbritannia drøfter å sette igang en kampanje for å forandre kirkeloven slik at gifte menn får adgang til å bli ordinert som prester. Konferansen består av 90 delegater, utvalgt blant ca. 5.000 prester i England og Wales.

Det mål «Bevegelsen for ordinasjon av

gifte menn» har satt seg, er av stor betydning for kirkens fremtid, heter det i en resolusjon som ble vedtatt med stort flertall. Resolusjonen oppfordrer inntrengende til at problemet drøftes i videst mulig omfang på sogne- og bispedømmeplan.

KATOLSK ORIENTERING

Konvertering - replikk til meg selv

I «St. Olav» nr. 3 og nr. 4 1984 skrev jeg to artikler som begge handlet om konvertering. Såvidt jeg kan skjønne, har stoffet vært aktuelt for en rekke lesere. Reaksjonene tyder på at flere enn jeg har tatt de samme tingene opp til ettertanke.

Jeg føler et behov for å understreke at jeg ikke forventer at alle skal komme til den samme konklusjon som jeg gjorde. At jeg forblir i Den norske kirke lengst mulig, henger sammen med at det er langt vanskeligere å rive over de sterke bånd jeg har til et kirkesamfunn der jeg er aktiv, enn å søke om medlemskap i Den katolske kirke.

Langt mindre problematisk må det være dersom man først har meldt seg ut av Den norske kirke, eller kanskje har vært passivt medlem hele sitt liv.

Om jeg med etterpåklokskap vurderer det jeg skrev, ser jeg at det burde kommet klarere frem at det dreier seg av og til om noe vesentlig mer enn å gi sin tilslutning til katolisismen.

Nylig har jeg fått være til stede da en person i voksen alder ble tatt opp i Den katolske kirke. Det var et stort øyeblikk. Jeg respekterer dette valg og gleder meg sammen med dem som på denne måten får delaktighet i alle Kirkens gaver.

Samtidig ber jeg norske katolikker om forståelse for at det finnes tusener av kristne her hjemme i dag som ikke har så store problemer med konvertering på grunn av passiv tro, men tvert i mot på grunn av aktivt kristenfellesskap. For også *det* finnes i den protestantiske verden.

Sandnes i oktober .84

Svein Åtland

Støtt «St. Olav» — gi et gaveabonnement

I 1985 koster bladet
Utlandet (ikke Skandinavia)

kr. 140 pr. år.
kr. 160 pr. år.

Wallenbergpris til
Moder Teresa.

Moder Teresa er blitt tildelt Rouel Wallenberg Stipendiet. Prisen ble overrakt Moder Teresa i Seattle på USA's vestkyst. Stipendiet utdeles av Swedish Council til minne om den svenske diplomaten og menneskeret-

tighetsforkjemperen Rouel Wallenberg. Moder Teresa har i hele sitt liv arbeidet for å bekjempe fattigdom, sykdom og sult. Hennes organsisasjon kalles Barmhjertighetens Misjonærer, og de driver i dag sin virksomhet på et 60 tall steder i verden.

VÅRT LAND

KONGELIG UTMERKELSE TIL BISKOP GRAN 29

Nylig ble en stor begivenhet markert med en liten tilstelning i bispegården i Akersveien 5. Hans Majestet Kongen hadde utnevnt biskop John Willem Gran til kommandør av St. Olavs orden, og den 21. november ble kommandørkorset overrakt biskopen av kansellisjef Kjell Hansen. I sin tale understreket kansellisjefen at Hans Majestet hadde gitt biskop Gran denne høye utmerkelse for hans virke for mellomkirkelig samarbeid. I sin tid som katolsk biskop av Oslo utførte Gran sin tjeneste både nasjonalt og internasjonalt på en måte som var til heder både for ham selv, hans kirke, og for Norge, sa kansellisjefen, og minnet om biskop Grans positive forhold til Den norske kirke. Hans virke på det humanitære område ble også trukket frem, særlig hans omsorg for fremmedarbeiderne og innvandrerne. Likeledes ble biskop Gran berømmet som en dyktig talsmann for norske interesser overfor Vatikanet. For hans innsats på dette vide og viktige felt var det Kongen ønsket å honorere ham med kommandørkorset av St. Olavs orden.

«Jeg er sikker på at jeg taler på alles vegne når jeg av hjertet gratulerer deg med den store utmerkelsen som du nå har mottatt», sa biskop Gerhard Schwenzer i sin gratulasjonstale. «Vi gleder oss sammen med deg. Og jeg som biskop av Oslo Katolske Bispedømme, må få tilføye for egen regning: Vi er stolt av deg, for litt av æren som blir deg til del i dag, faller også på den kirke du har ledet i så mange år. Samtidig vet jeg at du opplever dagen idag med blandede følelser. Ditt arbeid og din innsats hadde ikke en slik utmerkelse

som mål. Du ville bare tjene din Kirke og den Herre som kalte deg til denne tjenesten. Men det er med stor glede at vi idag får bekreftet at ditt arbeid og hele din personlighet i den grad har satt spor også utenfor vår Kirkes grenser at du nå er blitt Kommandør av den kongelige norske Sankt Olavs Orden. Gratulerer og hjertelig til lykke!»

Så fulgte biskop Grans takketale:

«Da jeg for kort tid siden fikk konfidentiell meddelelse om denne uventede - og, vil jeg tilføye, i mine øyne urimelig store ære, ble jeg genuint forbauset. Hva skulle vel jeg ha utrettet som ikke var min klare plikt?

Andre har altså dømt annerledes om dette og arbeidet i stillhet - godt bak min rygg - for å informere Hans Majestet Kongen dessangående.

Jeg bare tror og håper at disse personer ikke har overdimensjonert mine eventuelle små-meritter til ugjenkjennelighet.

Man føler rimeligvis en dyp glede, nei takknemlighet, over et slikt kongelig tegn på at man menes å ha skilt seg fra sin oppgave uten alt for iøynefallende svikt.

Det står imidlertid slik for meg at denne utmerkelse i minst like stort monn må gjelde Den katolske kirke i dette land og mine mange medarbeidere uten hvem intet kunne ha vært gjort. Det gjør oss opprømte og en smule stolte at Moderkirkens virke i så mange sammenhenger - kanskje særlig sosiale, økumeniske og kulturelle - blir satt pris på. Jeg vil tro at Oslo Katolske Bispedømmes 15.000 medlemmer vil føle at de alle har en skjerv, liten eller stor, i dette kors. Og hvem kan unnlate å føle seg beveget over at dette kors bærer just Hellig Olavs navn, han som er vår alles himmelske beskytter. Ja, ham til ære har vi - forunderlig å tenke på - for få uker siden innviet et minnesmerke foran Domkirken her, da vår egen Kong Olav ville ha vært tilstede, om helsen ikke hadde sviktet.

Jeg ber Dem, Herr Kansellisjef, å uttrykke min og vår alles varmeste takk til Hans Majestet for denne høye gunstbevisning, en takk som jeg håper senerehen å få anledning til å uttrykke overfor Kongen personlig.»

Til stede ved overrekkelsen var også Generalvikaren, pater Castrium, representanter for prestene og søstrene, enkelte av biskop Grans mange venner, deriblant Oslos ordfører Albert Nordengen.

KAP.

Liturgisk kalender

DESEMBER

11. Ferial el. Damasus I., pave.
Jes. 40, 1-11. Mt. 18, 12-14.
12. Ferial el. Johanna Fransiska av
Chantal, nonne. Jes. 40, 25-31.
Mt. 11, 28-30.
13. Lucia, jomfru og martyr.
Jes. 41, 13-20.
Mt. 11, 11-15.
14. Johannes av Korset, prest og
kirkelærer. Jes. 48, 17-19.
Mt. 11, 16-19.
15. Ferial. Jesu Sirak 48, 1-4. 9-11.
Mt. 17, 10-13.
16. 3. søndag i Advent
(Norske Tidebønner Uke 3)
Jes. 61, 1-2a. 10-11.
1. Tess. 5, 16-24.
Joh. 1, 6-8. 19-28.
17. Ferial. 1. Mos. 49, 2.8-12.
Mt. 1, 1-17.
18. Ferial. Jer. 23, 5-8.
Mt. 1, 18-24.
19. Ferial. Domm. 13, 2-7. 24-25a.
Lk. 1, 5-25.
20. Ferial. Jes. 7, 10-14.
Lk. 1, 26-38.
21. Ferial. Salomos høysang 2, 8-14
el. Sef. 3, 14-18a.
Lk. 1, 39-45. (Memoria til Peter
Canisius, prest og kirkelærer
mulig).
22. Ferial. 1. Sam. 1, 24-28.
Lk. 1, 46-56.
23. 4. søndag i Advent
(Norske Tidebønner Uke 4)
2. Sam. 7, 1-5. 8b-12. 14a-16.
Rom. 16, 25-27. Lk. 1, 26-38.
(Johannes av Kety, prest, feires
ikke).
24. Ferial. 2. Sam. 7, 1-5. 8b-12.
14a-16. Lk. 1, 67-69.

JULETIDEN

24. Herrens fødsel
Vigiliemesse
Jes. 62, 1-5.
Ap.Gj. 13, 16-17. 22-25.
Mt. 1, 1-25 (el. 18-25).
25. De tre julemesser
I. Jes. 9, 2-4. 6-7.
Tit. 2, 11-14.
Lk. 2, 1-14.
II. Jes. 62, 11-12.
Tit. 3, 4-7.
Lk. 2, 15-20.

Julegudstjenester

ASKER OG BÆRUM

Mariakirken, Nyveien 17, Stabekk

19.12. Onsdag	kl. 18.30	Botsandakt med anledning til skriftemål.
24.12. Julaften	kl. 15.30	Familiegudstjeneste med eukaristifeiring
	kl. 23.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 10.45	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 10.45	Sangmesse
31.12. Nyttårsaften	kl. 17.45	Takkegudstjeneste med eukaristifeiring
01.01. Nyttårsdag	kl. 10.45	Høymesse

Eikeli katolske kirke - Kristi Freds kirke, Veståsen 18, Hosle

24.12. Julaften	kl. 23.00	Midnattsmesse (engelsk)
25.12. Første juled.	kl. 10.30	Høymesse (engelsk)
01.01. Nyttårsdag	kl. 10.30	Høymesse (engelsk)

BERGEN

St. Paulus Kirke, Christiesgate 16

23.12. Søndag	kl. 9.00	Messe
	kl. 11.00	Høymesse
24.12. Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Messe
29.12. Lørdag	kl. 19.00	Messe
30.12. Søndag	kl. 9.00	Messe
	kl. 11.00	Høymesse
	kl. 13.00	Messe på vietnamesisk
01.01	kl. 11.00	Messe

Vår Frue Kirke

23.12. Søndag	kl. 9.30	Messe
24.12. Julaften	kl. 16.00	Messe
25.12. Første juled.	kl. 9.30	Messe
26.12. Annen juled.	kl. 9.30	Messe
30.12. Søndag	kl. 9.30	Messe
01.01. Nyttårsdag	kl. 9.30	Messe

DRAMMEN

St. Laurentius Kirke, Cappelens gt. 1

24.12. Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Høymesse
	kl. 16.30	Messe på Kongsberg
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

LILLESTRØM

St. Magnus kirke, Romeriksgata 1

24.12. Julaften	kl. 15.00	Familiemesse
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 10.30	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 10.30	Høymesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 9.00	Ottemesse
	kl. 10.30	Høymesse

OSLO

St. Olav Domkirke, Akersvn. 1

20.12. Torsdag	kl. 18.30	Botsandakt med anledning til skriftemål
23.12. Søndag		Messene som på en vanlig søndag
24.12. Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
	kl. 22.30	Julenattsmesse med biskop Schwenzer. (MERK TIDEN)
25.12. Første juled.	kl. 9.30	Messe
	kl. 11.00	Høymesse.
	kl. 19.00	Engelsk messe
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Høymesse. Eneste messe denne dag
30.12. Søndag		Messene som på en vanlig søndag
31.12. Nyttårsaften	kl. 18.00	Takkegudstjeneste med sakramental velsignelse.
01.01. Nyttårsdag	kl. 9.30	Messe
	kl. 11.00	Høymesse
	kl. 19.00	Engelsk messe
06.01. Søndag	kl. 9.30	Messe
	kl. 11.00	Familiemesse. Deretter menighetens juletefest
	kl. 19.00	Engelsk messe

St. Hallvard Kirke, Enerhauggt. 4

24.12. Julaften	kl. 14.00	Barnegudstjeneste
	kl. 18.00	Vietnamesisk messe
	kl. 22.45	Midnattsmesse (MERK TIDEN). Overføres i radio
25.12. Første juled.	kl. 8.35	Fromesse
	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Høymesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

St. Dominikus Kirke, Neuberggt. 15

23.12. Søndag	kl. 9.00	Messe
	kl. 11.00	Høymesse
	kl. 18.30	Messe
24.12. Julaften	kl. 16.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
		Merk: Ingen annen messe 1. juledag
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Messe
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

STAVANGER

St. Svithun, Dronningensgt. 8

24.12. Julaften	kl. 16.00	Barnemesse
	kl. 20.00	Engelsk messe
	kl. 21.30	Vietnamesisk messe
	kl. 23.30	Norsk midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 9.30	Engelsk messe
	kl. 11.00	Norsk høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Høymesse
31.12. Nyttårsaften	kl. 19.00	Messe

TRONDHEIM

St. Olav, Prinsensgt. 2A2

24.12. Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Høymesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

III. Jes. 52, 7-10.

Hebr. 1, 1-6.

Joh. 1, 1-18 (el. 1-5, 9-14).

26. Stefan, Kirkens første martyr.

Ap.Gj. 6, 8-10; 7, 54-59.

Mt. 10, 17-22.

27. Johannes, apostel og evangelist.

1. Joh. 1, 1-4. Joh. 20, 2-8.

28. De uskyldige barn i Betlehem, martyrer.

1. Joh. 1, 5-2, 2. Mt. 2, 13-18.

29. 5. dag i juleoktaven.

1. Joh. 2, 3-11. Lk. 2, 22-35.

(Memoria til Thomas Becket biskop og martyr, mulig).

30. Den hellige familie, Jesus, Maria og Josef.

Jesu Sirak 3, 3-7.14-17a.

el. 1. Mos. 15, 1-6; 21, 1-3.

Kol. 3, 12-21 el. Hebr. 11,

8.11-12.17-19.

Lk. 2, 22-40 el. 22.39-40.

31. 7. dag i juleoktaven.

1. Joh. 2, 18-21. Joh. 1, 1-18.

(Memoria til Sylvester I., pave, mulig).

JANUAR 1985

- Høytid for Guds hellige mor Maria.
4. Mos. 6, 22-27. Gal. 4, 4-7.
Lk. 2, 16-21.
- Basilius den store og Gregor fra Nazianz, biskop og kirkelærere.
(Norske Tidebønner Uke 1)
1. Joh. 2, 22-28. Joh. 1, 19-28.
- Ferial. 1. Joh. 2, 29-3, 6. Joh. 1, 29-34.
- Ferial. 1. Joh. 3, 7-10. Joh. 1, 35-42.
- Ferial. 1. Joh. 3, 11-21. Joh. 1, 43-51.
- Herrens åpenbaring
Jes. 60, 1-6. Efes. 3, 2-3a. 5-6.
Mt. 2, 1-12.
- Ferial el. Raimund av Penafort, prest.
(Norske Tidebønner Uke 1)
1. Joh. 3, 22-4, 6.
Mt. 4, 12-17. 23-25.
- Ferial. 1. Joh. 4, 7-10.
Mk. 6, 34-44.
- Ferial. 1. Joh. 4, 11-18.
Mk. 6, 45-52.
- Ferial. 1. Joh. 4, 19-5, 4.
Lk. 4, 14-22.
- Ferial. 1. Joh. 5, 5-6.8-13.
Lk. 5, 12-16.

Liturgisk kalender

12. Ferial. 1. Joh. 5, 14-21.
Joh. 3, 22-30.
13. *Herrens dåp.*
Jes. 42, 1-4. 6-7 el. Jes. 55, 1-11
Ap.Gj. 10, 34-38 el. 1 Joh. 5, 1-9.
Mk. 1, 6b-11.
(Hilarius, biskop og kirkelærer,
feires ikke).
14. Ferial. Hebr. 1, 1-6.
Mk. 1, 14-20.
15. Ferial. Hebr. 2, 5-12.
Mk. 1, 21b-28.
16. Ferial. Hebr. 2, 14-18.
Mk. 1, 29-39.
17. Antonius, abbed. Hebr. 3, 7-14.
Mk. 1, 40-45.
18. Ferial. Hebr. 4, 1-5.11.
Mk. 2, 1-12.
19. Henrik, biskop og martyr.
Finlands vernehelgen.
Hebr. 4, 12-16. Mk. 2, 13-17.
20. 2. *alm søndag.*
(Norske Tidebønner Uke 2)
1. Sam. 3, 3-10.19.
1. Kor. 6, 13c-15a. 17-20.
Joh. 1, 35-42.
(Fabian, pave og martyr,
Sebastian, martyr, feires ikke).
21. Agnes, jomfru og martyr.
Hebr. 5, 1-10.
Mk. 2, 18-22.

TEMPUS PER ANNUM før Fastetiden.

(Norske Tidebønner Uke 1)

St. OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, Oslo 1

Utvidete åpningstider i desember

3.12.-14.12.	kl. 9-17
17.12.-21.12.	kl. 9-18
Lørdager:	kl. 9-15
Lørdag 22.12.	kl. 9-18
Julaften:	kl. 9-12

Ønsker du å gi en julegave utenom det vanlige?

Nå har vi det største utvalget i *staller*, *krybbefigurer*, *madonnafigurer*, *kors* m.m. fra Frankrike, Italia, Tyskland og Norge.

Mange nydelige gavebøker for voksne og barn

Plater og kassetter
Julemusikk fra hele verden,
gregoriansk, ortodoks, klassisk
religiøs musikk, folkemusikk.

Kalendere

Ikonkalendere, Madonnakalendere,
Orgelkalendere, Pauluskalendere, Mon
Agenda, og andre kunstkalendarer.

Nydelige julekort med kristne motiver

Ikoner,
både håndmalte og reproduksjoner.

Røkelse, røkelseskar, trekull

Kom mens utvalget er størst. Eller skriv
til oss, vi sender over hele landet. Be
om litteratur- og plate-kassettilister.

FORBRYNINGSBAKTIESELSKAPET
VESTA
LIVFORSIKRINGSSELSKAPET
HYGGA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

A / S N O R S K E S H E L L

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

Neste nummer utgis 21. januar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen
Medredaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:
Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:
Liv Greni
Aage Hauken o.p.
Kjell Arild Pollestad o.p.
Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 130,- pr. år.
Utenfor Skandinavia kr. 150,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

Jo mer lys – dess mer stemning!

COSTA BODA
Snowball

59,-

Galligani

Nedre Slottsgt. 25, tlf. 42 50 10
Stortingsgt. 22, tlf. 41 16 77

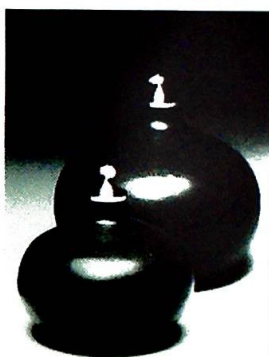
OLJELAMPE
- KERAMIKK

Mange farver

49,-

Lampeolje,
½ liter, lukt-
fri/sotfri

19⁵⁰

STAKE - TELYS

6⁵⁰
Pr. stk.

Telys, pakninger à 30 stk.
Norsk kvalitet

19⁵⁰

GOD JUL – GODT NYTT ÅR!

**RENÉ OG
HÉLÉNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk
Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen & Søn

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05
Alltid telefonvakt

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4
Tlf. 15 34 82

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori
Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

Blikk på tiden

Advent

Det er blitt adventstid. For de fleste er det en travel tid: Årets regnskap skal gjøres opp, julefesten skal forberedes, og den er etter hvert blitt så «festlig» at meget må avvikles allerede i adventstiden. Tiden mellom julaften og nyttårsdag er rett og slett for kort. Derfor spises det jul allerede i advent, og når juleklokkene omsider ringer, er mange både for mette og for trette til å glede seg over Frelserens fødsel, engler i skjul, armer små og fred på jord. Der er en grense, selv for de gode ting.

I kirken er adventstiden en bostid. Her aner vi en gammel og nøktern klokskap: det er gjennom kontrastene livet får farve og festgleden blir ekte og dyp. Derfor er det kristen skikk å forberede både jul og påske med faste og bot, og kanskje skal vi også våge å trekke frem igjen det gamle ordet *almisser*. Det er selvsagt noe nedverdiggende i smulene fra de rikes bord, men for en sulten mave er de smulene tross alt bedre enn ingenting. Sulten har sin egen logikk i vår urettferdige verden.

Å feire advent i det kristne perspektiv er å leve i forventning om Kristi gjenkomst, ved tidenes ende og på dommens dag, da det omsider skal dømmes rettferdig. Det nye testamente dirrer av denne forventning. I vår tid nevnes håpet om Guds rike sjelden, selv blant de mest troende, til tross for at vi lever i en tid da et slikt håp kunne trenge mer enn noensinne.

Egentlig er det vel selve fremtiden vi er i ferd med å miste troen på. Mange har ikke lenger tillit til at historien går fremover, mot et

bedre samfunn og mot bedre tider. Kreftene synes ofte å løpe løpsk, og stadig flere er de som tviler på vår evne til å styre utviklingen. Så blir resultatet en slags melankolsk maktesløshet i altfor mange sinn. Vi føler den store avgrunn mellom det som burde vært gjort og det som faktisk blir gjort, mellom livet slik det er og slik det burde være. Og vi fylles lett av oppgittethet og tiltaksløshet, av den stemning som de gamle munkene i den egyptiske ørken kalte *acedia*, og betraktet som en synd. Den angriper vår evne og vår vilje til skapende virksomhet. Vi frasier oss vårt eget ansvar, og mister troen på betydningen av våre egne handlinger og valg. Det går så allikevel den gale veien, sier mange til seg selv, vi kan ingenting gjøre fra eller til. Så begynner vi kanskje å betrakte oss selv bare som *offer* for en utvikling vi ikke kan gjøre noe med. Vi søker ikke lenger frihet, men nøyer oss med velferd; vi erstatte frelse med terapi, sannhet med sunnhet.

Det er farlig å miste fremtiden og stenge seg inne i nuet. Livet i nuet begynner gjerne med at enhver utnevner seg selv til alle tings sentrum og mål. Dermed løses alle de bånd som skulle binde oss sammen i fellesskap: ekteskapets, familiens, ofte også vennskapets. Av dette følger en tiltagende følelse av ensomhet; selve vår natur protesterer mot all denne uavhengighet og selvbestemmelse. Så blir det opp til enhver å finne noe å fylle sitt liv med. Alt er blitt mulig og utvalget er stort, nettopp fordi de rammene for utfoldelse og livsførsel som knyttet individene sammen, er sprengt, og båndene til familie, fortid og tradisjoner så ofte er skåret over. «Enhver står alene på jordens hjerte, gjemmomboret av en solstråle, og det er snart aften». Slik har den italienske dikteren Salvatore Quasimodo sammenfattet vår situasjon.

Men så står Johannes Døperen midt i vår adventstid og hevder at den sol som gjennomborer oss med sine stråler, det er slett ikke aftensolen. Det er morgensolen. Det er lyset fra den gryende dag. Herren skal komme i morgenglans, synger

kirken, og bekjenner at hans rike skal være uten ende. Allerede nå kan vi skimte enkelte stråler fra den nye morgen; i julens budskap skinner lyset i mørket.

Tidens ende, apokalypsen, menneskehetens dommedag, er begreper som fra bibelens siste sider er kommet helt inn i avisenes politiske analyser, i form av den truende atomkatastrofe. Vår tids apokalyptiske forestillinger er knyttet til frykten for den fullstendige utslettelse av alt liv; fremtiden er truende, derfor fortrenger vi den.

I adventstiden skulle vi ta oss tid til å se fremover med *troens* blikk. Da vil vi oppdage at tiden slitt ikke er klokken, tiden er ikke peanger, tiden er ikke en endeløs linje der hvert øyeblikk og alle øyeblikk er av lik verdi og betydning. Tiden er historie, handling og begivenheter, tiden er fortid som kan gjøres nærværende og fremtid som kan foregripes. Vi kan leve mer på ti minutter enn på flere år. Dersom vi ser bort fra dette, blir tiden bare en rekke øyeblikk som det gjelder å få mest mulig utav, uten noen følelse for sammenheng, og uten noen mål for øye. Da forsvinner kontrastene, fargene; uten advent blir det egentlig heller aldri jul.

For troen er ikke fremtiden den altomfattende ødeleggelse og alt livs opphør. Den er himlenes rike. *Himmelen* er vår protestsang og vårt håp, vårt opprør og vår trøst. Og så gledelig er julens budskap, at vi i forklarede stunder kan skimte himmelen allerede her på jorden. Livet ville bli godt for alle dersom vi kunne rekke hverandre hendene over ensomhetens avgrunn - og gå til Paradis med sang.

Pater Hilarion.